

22. Keskiviikkona 18 päivänä maaliskuuta 1992

kello 10

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

tehdään päätös Euroopan yhteisön jäsenyydestä annetusta valtioneuvoston tiedonannosta

778

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi toimenpiteistä kansainvälisiin kokouksiin osallistuviin, kansainvälistä erityissuojelua nauttiviin henkilöihin kohdistuvien rikosten ehkäisemiseksi

781

Hallituksen esitys n:o 2
Lakivaliokunnan mietintö n:o 2

2) Ehdotus laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista veronkantolakiin

786

Hallituksen esitys n:o 235/1991 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4

3) Ehdotukset laeiksi tullitariffilain liitteinä olevien tullitariffin ja teollisuustulliluettelon muuttamisesta ja tuontimaksulain sekä sen liitteinä olevien tuontimaksutaulukon ja teollisuusetuluettelon muuttamisesta

„

Hallituksen esitys n:o 231/1991 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6

4) Ehdotus laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta

„

Hallituksen esitys n:o 233/1991 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 2

S.
5) Ehdotus laiksi Kansainvälisen Itämeren kalastuskomission suositusten voimaansaattamisesta annetun lain muuttamisesta 787

S.

Hallituksen esitys n:o 4
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3

6) Ehdotus laiksi eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta

„

Hallituksen esitys n:o 236/1991 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 4

Toinen käsittely:

7) Ehdotus laiksi tulliverolain muuttamisesta

„

Hallituksen esitys n:o 209/1991 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5

Ainoa käsittely:

8) Asetus 20 päivästä joulukuuta 1991 kehityksistä peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksuista

792

Mainittu asetus (A 9/1991 vp)
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3

Ensimmäinen käsittely:

9) Ehdotukset laeiksi yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain muuttamisesta sekä rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 ja 8 §:n muuttamisesta

795

Hallituksen esitys n:o 1

Lakivaliokunnan mietintö n:o 3

10) Ehdotus laiksi EFTA-valtioiden ja Turkin välillä tehdyn sopimuksen sekä siihen liittyvän Suomen ja Turkin välillä tehdyn maataloustuotteiden kauppaa koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys n:o 17

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9

11) Ehdotukset laeiksi valtion virkamieslain ja valtion tulo- ja menoarviosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys n:o 237/1991 vp

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 3

12) Ehdotus laiksi mittayksiköistä ja mittaamisvälineiden vakaamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys n:o 6

Talousvaliokunnan mietintö n:o 5

Esitellään:

13) Hallituksen esitys n:o 16 laiksi maan ulkomaankaupan ja taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain muuttamisesta

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat R. Aho ja Törnqvist.

Ilmoitusasia:

Uusi hallituksen esitys

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvaan maaliskuun 13 päivältä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 18, joka nyt on edustajille jaettu.

S. Valtioneuvoston tiedonanto Euroopan yhteisön jäsenyydestä

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen tehdään nyt päätös Euroopan yhteisön jäsenyyttä koskevasta valtioneuvoston tiedonannosta. Keskustelu asiasta julistettiin päättyneeksi edellisessä istunnossa.

Valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n 1 momentin mukaisesti esitän nyt eduskunnan hyväksyttäväksi yksinkertaisen päiväjärjestyksen siirtymisen, jonka sanamuoto on seuraava: "Saatuansa tiedonannon eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen." Kutsun tätä puhemiehen ehdotukseksi.

Vastoin puhemiehen ehdotusta on tehty seuraavat kuusi ehdotusta perustelluksi päiväjärjestykseen siirtymiseksi.

Ed. Jaakonsaari ed. Kalliomäen kannattamana on ehdottanut seuraavaa sanamuotoa:

"Eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen ja toteaa, että Suomen tulee hakea Euroopan yhteisön jäsenyyttä.

Suomen itsenäisyyden ja hyvinvoinnin turvaaminen sekä kansalaisten työllisyyden, sosiaaliturvan ja palveluiden ylläpitäminen ja parantaminen edellyttävät kansantalouden kehityksestä huolehtimista. Siksi on välttämätöntä, että Suomen talouselämällä on päämarkkina-alueellaan yhdenvertaiset toimintaedellytykset kilpailijamaidensa kanssa. Ympäristöongelmien ylikansallinen luonne edellyttää valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä niiden ratkaisemiseksi. EY-jäsenyys tarjoaa Suomen kansalaisille ja suomalaisille yhteisöille tasavertaiset mahdollisuudet osallistua myös tutkimus-, koulutus-, kulttuuri- ja muuhun yhteistyöhön.

Yhteisön jäsenenä Suomi voi tasavertaisesti osallistua päätöksentekoon kaikilla yhteisön toimialoilla sekä vaikuttaa Euroopan yhteisön ja koko Euroopan tulevaan kehitykseen täysivaltaisesti. Osallistumalla päätöksentekoon voimme pohjoismaisen yhteiskuntamallin pohjalta edistää täystyöllisyyteen tähtäävää, kestävään kehitykseen perustuvaa ja sosiaalisen turvallisuuden varmistavaa talouspolitiikkaa sekä kehittää korkeaa normitasoa ympäristönsuojelussa, kuluttajansuojelussa, työsuojelussa, työelämässä, tasa-arvopolitiikassa ja sosiaaliturvassa.

Euroopan yhteisön jäsenenä Suomen tulee toimia avoimen, taloudellista ja poliittista turvallisuutta lisäävän sekä jäsenmaiden turvallisuuspoliittisia perusratkaisuja kunnioittavan yhteisön kehittämiseksi. Jäsenyys parantaa

Suomen mahdollisuuksia edistää monipuolista yhteistyötä Pohjois-Euroopan ja Itämeren alueella.

Perusetujensa mukaisesti Suomi toimii kansainvälisen yhteistyön hyväksi ja pyrkii kaikissa oloissa säilyttämään hyvät naapurisuhteensa.

Suomi tukee EY:kin periaatteiden, kuten ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltion vahvistamista ja yhtenäisen Euroopan rakentamista. Muuttuneessa Euroopassa, jossa ei ole enää kylmän sodan kahtiajakoa, Suomen puolueettomuuden ydintä voidaan luonnehtia sotilaalliseksi liittoutumattomuudeksi ja itsenäiseksi puolustukseksi. Tämän politiikan keskeinen tavoite on Pohjois-Euroopan vakauden ja turvallisuuden ylläpitäminen ja vahvistaminen. Tätä tavoitetta tukevat naapurisuhteiden kehitys Venäjän kanssa, Pohjoismaiden yhteistyön vahvistuminen sekä Itämeren yhteistyön luominen.

Eduskunta edellyttää, että EY-jäsenyyteen sopeutumista helpotetaan lisäksi seuraavilla kansallisilla toimenpiteillä.

Valtiosääntöä uudistetaan siten, että eduskunnan asema turvataan ja että sen vaikutusmahdollisuuksia EY:n lainsäädännön valmistelussa ja normeista päätettäessä vahvistetaan. Eduskunnan sisäistä päätöksentekoa uudistetaan. Eduskunnan ja hallituksen vuorovaikutusta sekä eduskunnan tietojensaantioikeutta lisätään. EY-asioita koskevassa päätöksenteossa vahvistetaan parlamentarismia.

Taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset sekä ympäristöön liittyvät oikeudet turvaava perusoikeusuudistus ja enemmistöparlamentarismiin siirtyminen toteutetaan mahdollisimman nopeasti.

Jäsenyyshakemuksen yhteydessä valtiolta sitoutuu kansalaisten toimeentulon, sosiaaliturvan ja hyvinvointipalveluiden turvaamiseen sekä talouden tasapainoon tähtäävään talouspolitiikkaan, jonka yksi keskeinen tavoite on korkeaa työllisyyttä. Samalla toteutetaan laaja talous- ja yhteiskuntapoliittinen ohjelma, joka johtaa talouden rakenteitten uudistamiseen kestäväällä tavalla. Koulutusta ja tutkimusta kehitetään kansainvälistymis- ja rakennemuutostarpeita paremmin vastaaviksi. Investoinnit talouden perusrakenteen uudistamiseksi suunnataan tukemaan koko maan talousalueiden elinvoimaisuutta ja erityisesti pientä ja keskisuurta yritystoimintaa. Talouden toiminnan turvaamiseksi huolehditaan hyvinvointipalvelujen saatavuudesta maan kaikissa osissa.

Kilpailulainsäädäntö saatetaan EY:n normien tasolle jo ennen jäseneksi liittymistä monopoli- ja kartellien purkamiseksi sekä määräävän markkina-aseman väärinkäytön ehkäisemiseksi.

Verotusta uudistetaan siten, että se kannustaa yrittämiseen ja työntekoon. Kansalaisten erilainen maksukyky on edelleenkin otettava huomioon mitoitettaessa verotuksen tasoa. Verotuksella tulee edistää ympäristönsuojelua, taloudellista tasa-arvoa ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta.

Itämeren liikenteen tehokkuus on edellytys Suomen yhteyksille muuhun Eurooppaan. Samanaikaisesti liikenne- ja tietoliikenneyhteyksiä kehitetään myös Suomen lähialueille, erityisesti Baltian maihin, Kuolaan, Karjalaan ja Pietarin alueelle.

Ympäristönsuojelu edellyttää kansainvälistä yhteistyötä paitsi EY:n myös lähialueiden kanssa. Samalla harjoitetaan aktiivista ja Suomen luonnon poikkeuksellisen haavoittuvuuden huomioon ottavaa kansallista ympäristöpolitiikkaa. Säädetään pohjoismaisen esimerkin mukaisesti kattava ympäristönsuojelulaki sekä länsieurooppalaisen mallin mukainen rantalaki, jolla uudisrakentamista rannoille rajoitetaan.

Nykyisen kaltaisesta maatalouspolitiikasta siirrytään aloitteellisuutta, yritteliäisyyttä ja ympäristönsuojelua kannustavaan maaseutupolitiikkaan, jonka tuloksena syntyy edellytykset taloudellisesti terveelle maataloudelle, uudelle yrittäjätoiminnalle, turvataan maaseudun elinkeinojen harjoittaminen ja säilytetään maaseutu elinvoimaisena. Maatalouden ja elintarviketalouden sopeuttaminen välttämättömiin muutoksiin aloitetaan välittömästi, jotta muutokset voivat tapahtua hallitusti. Ylituotannosta on päästävä eroon jo ennen EY:n jäseneksi liittymistä.

Väistämättömät rakennemuutokset toteutetaan turvallisesti ottaen inhimilliset näkökohdat huomioon. Tämä edellyttää aktiivista työvoima-, koulutus- ja kulttuuripolitiikkaa, joka tukee erityisesti heikoimmassa asemassa olevien edellytyksiä käyttää hyväkseen uusia avautuvia mahdollisuuksia. Rakennemuutosten kielteisten vaikutusten ehkäiseminen edellyttää myös palkansaajan perusturvan kehittämistä. Sosiaaliturvan rahoitus varmistetaan.

Palkansaajan aseman ja työmarkkinoiden toimivuuden takaava tulopolitiikka on suomalaisen sopimusjärjestelmän perusta. Työmarkkinoilla noudatetaan jatkossakin kansallisia säännöksiä ja alan työehtosopimusten palkanorme-

ja myös ulkomaisen työnantajan ulkomaisiin työntekijöihin.

Sukupuolten tasa-arvoa parannetaan jo ennen EY-jäsenyyttä saattamalla työlaainsäädäntö ja työehtosopimukset vähintään EY:n tasa-arvosäännösten ja oikeuskäytännön mukaisiksi. Tasa-arvo on tärkeä osa myös uutta maaseutupolitiikkaa. Molempien sukupuolten työssäkäyntiedellytykset turvataan ylläpitämällä korkeatasoisia sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluja, erityisesti lasten päivähoitopalveluja. Kaikkiin Suomen jäsenyysneuvotteluihin ja tulevaa EY-politiikkaa valmisteleviin ja niistä päättäviin elimiin nimitetään sekä naisia että miehiä.

Eduskunta lausuu kantansa Suomen neuvottelutavoitteista hallituksen 9. päivänä tammikuuta 1992 antaman selonteon käsittelyn yhteydessä.

Eduskunta edellyttää, että eduskunta ja sen valiokunnat voivat tiiviisti seurata hakemuksen käsittelyä sekä neuvottelujen aloittamista ja kulkua.

Ed. Helle on ed. Rimmin kannattamana ehdottanut seuraavaa sanamuotoa:

”Kuultuaan valtioneuvoston tiedonannon eduskunta toteaa, että se ei hyväksy jäsenhakemuksen jättämistä Euroopan yhteisölle, ja siirtyy päiväjärjestykseen.”

Ed. Aittoniemi on ed. Vistbackan kannattamana ehdottanut seuraavaa sanamuotoa:

”Saatuaan tiedonannon eduskunta toteaa, että hallitus on pyrkimässä sopimukseen Suomen liittymisestä Euroopan yhteisön jäseneksi. Hallituksen pyrkimys toteutuneena

tekee kyseenalaiseksi Suomelle perinteisesti tärkeän aseman itsenäisenä valtiona,

tekee mahdolltomaksi meille perinteisesti tärkeät puolueettomuuden, sitoutumattomuuden ja liittoutumattomuuden periaatteet kansainvälisessä politiikassa,

tekee mahdolltomaksi maatalous- ja aluepolitiikan meille tarpeellisen, järkevän kehittämisen ja tätä kautta on omiaan autioittamaan ja tekemään elinkelvottomaksi suuren osan maataamme,

aiheuttaa edellä mainituista syistä voimakkaasti kasvavan työttömyyden ja inhimillisen juurettomuuden,

valtion tulojen vähenemisen ja yhteisön suuntaan syntyvien maksuvelvoitteiden kautta heikentää maan taloutta niin, että se tulee tekemään olemassa olevan perus- ja sosiaaliturvan toteuttamisen kyseenalaiseksi.

Edellä olevan perusteella eduskunta katsoo, että hallituksen tavoite hakemuksen jättämisestä Euroopan yhteisön jäsenyyttä koskien ja tätä kautta pyrkimys maamme liittämistä mainitun yhteisön jäseneksi on maallemme vahingollinen,

ja siirtyy päiväjärjestykseen.”

Ed. Ukkola on ehdottanut seuraavaa sanamuotoa: ”Eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen ja toteaa, että Suomen tulee hakea Euroopan yhteisön jäsenyyttä.”

Ed. Pulliainen on ed. U. Anttilan kannattamana ehdottanut seuraavaa sanamuotoa:

”Kuultuaan hallituksen tiedonannon eduskunta toteaa, että eduskunta ei hyväksy Euroopan yhteisöjen (Euroopan unionin) täysjäsenyyteen tähtäävän jäsenhakemuksen jättämistä, ja siirtyy päiväjärjestykseen.”

Ed. Donner on ed. Rauramon kannattamana ehdottanut seuraavaa sanamuotoa:

”Eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen ja toteaa, että Suomen tulee hakea Euroopan yhteisön jäsenyyttä. Jäsenyyshakemukseen ei tule liittää ennakkoehtoja. Eduskunta lausuu kantansa Suomen neuvottelutavoitteista hallituksen 9. päivänä tammikuuta 1992 antaman selonteon käsittelyn yhteydessä.

Eduskunta edellyttää, että eduskunta ja sen valiokunnat voivat tiiviisti seurata hakemuksen käsittelyä ja neuvottelujen kulkua.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s : Ed. Ukkolan ehdotusta ei ole kannatettu, joten se raukeaa.

Ed. Helteen ja ed. Pulliaisen ehdotukset ovat samansisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä.

Päiväjärjestykseen siirtymisestä päätettäessä ehdotan meneteltäväksi seuraavasti: Ensin äänestetään ed. Helteen ja ed. Pulliaisen ehdotuksista ed. Aittoniemen ehdotusta vastaan, tämän jälkeen voittaneesta ed. Jaakonsaaren ehdotusta vastaan, sitten voittaneesta ed. Donnerin ehdotusta vastaan ja lopuksi voittaneesta puhemiehen ehdotusta vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksen sekä ed. Helteen ja ed. Pulliaisen ehdotusten välillä.

Ed. Aittoniemen ehdotus "jaa", ed. Helteen ja ed. Pulliaisen ehdotukset "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 15 jaa- ja 133 ei-ääntä, 49 tyhjää; poissa 2. (Koneään. 1)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Helteen ja ed. Pulliaisen ehdotukset.

2) Äänestys ed. Jaakonsaaren ehdotuksen sekä ed. Helteen ja ed. Pulliaisen ehdotusten välillä.

Ed. Jaakonsaaren ehdotus "jaa", ed. Helteen ja ed. Pulliaisen ehdotukset "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 133 jaa- ja 60 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 3. (Koneään. 2)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Jaakonsaaren ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Donnerin ja ed. Jaakonsaaren ehdotusten välillä.

Ed. Donnerin ehdotus "jaa", ed. Jaakonsaaren ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 5 jaa- ja 137 ei-ääntä, 55 tyhjää; poissa 2. (Koneään. 3)

Eduskunta on tässäkin äänestyksessä hyväksynyt ed. Jaakonsaaren ehdotuksen.

4) Äänestys ed. Jaakonsaaren ehdotuksesta puhemiehen ehdotusta vastaan.

Puhemiehen ehdotus "jaa", ed. Jaakonsaaren ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 108 jaa- ja 55 ei-ääntä, 32 tyhjää; poissa 4. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt puhemiehen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi toimenpiteistä kansainvälisiin kokouksiin osallistuviin, kansainvälistä erityissuojelua nauttiviin henkilöihin kohdistuvien rikosten ehkäisemiseksi

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 2

Lakivaliokunnan mietintö n:o 2

P u h e m i e s : Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen kuluessa on esitettävä kaikki asiassa tehtävät ehdotukset. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Käsittelyn pohjana on toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen kiireelliseksi julistamisen osalta lakivaliokunnan mietinnössä siitä tehty ehdotus. Jos lakivaliokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on tehtävä päätös lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin tai sen hylkäämisestä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. L a i n e : Herra puhemies! (Hälinää) Uskon, että eduskunta on yksimielinen siitä ...

P u h e m i e s (koputtaa): Kehotan kuuntelemaan puhujaa!

P u h u j a : ... että Ety-kokoukseen ja muihin kansainvälisiin kokouksiin saapuvien osanottajien turvallisuus tulee Suomen pääkaupungissa ja Suomessa turvata. Mutta toisaalta arvelen kaikkien olevan myös sillä kannalla, että tämä ei saa aiheettomasti rajoittaa voimassa olevia kansalaisvapauksia ja kansalaisten oikeuksia. Tämä on se lähtökohta, josta käsin muutaman ajatuksen seuraavassa yritän esittää.

Mielestäni poliisin voimassa olevat valtuudet riittäisivät alussa mainitsemani tavoitteen toteuttamiseen. Käsitakseni on, että meillä on sellaiset säännökset, (Hälinää) jotka kansainvälisten kokousten ...

Puhemies (koputtaa): Kehotan edustajia rauhoittumaan!

Puhuja: ... osanottajien turvallisuuden takaisivat. Ellei näin ole, tulisi täsmällisesti määritellä, mitä valtuuksia puuttuu. Tässä mielessä on kysyttävä, miksi viranomaiset eivät ole riittävästi huolellisuudella valmistelleet sitä lainsäädäntöä, jota nyt olemme käsittelemässä. Esimerkiksi 80-luvun puolivälissä perustuslakivaliokunnan ja muistaakseni myös lakivaliokunnan silloin lausumat huomautukset olisivat antaneet aiheen huolellisempaan valmisteluun.

Se, että hallituksen esitystä nyt on myös olennaisella tavalla muutettu, osoittaa, että eduskunta toteaa uudelleen, että valmistelu on ollut riittämätöntä ja eduskunnalle varattu aika on ollut liian vähäinen.

Kiinnittämättä yksityiskohtiin enempää huomiota totean vain, että suojeltavan turvallisuudelle vaarallisen henkilön käsite jäisi edelleen määriteltäväksi tavalla, joka antaa poliisille mahdollisuuden määritellä, keihin esimerkiksi kotietsintä kohdistetaan. Asia jää siis viime kädessä poliisin harkintaan. Kun tämä puolestaan vaarantaisi mm. kotirauhaa, en voi, kuten lakivaliokunnan mietintöön jätetystä ed. Polven vastalauseesta ilmenee, puoltaa esitystä. (Hälinää)

Puhemies (koputtaa): Kehotan edustajia suorittamaan yksityiset keskustelunsa salin ulkopuolella!

Puhuja: Edelleen totean, että hallituksen esityksen perustelut olivat sen kaltaiset, että itse asiassa niillä laajennettiin sitä tekstiä, joka lain muotoon oli puettu. Näillä perusteluilla laajennettiin valtuuksia vielä siitä, mitä itse lain tekstiin oli kirjoitettu. Tällä tavalla saatetaan avata tie kansalaisten perusoikeuksien laajemmallekin rajoittamiselle. Tämä on toinen perussyy, minkä vuoksi en pidä mahdollisena hallituksen esityksen hyväksymistä edes siinä muodossa, kuin se nyt lakivaliokunnasta eduskunnalle on esitetty.

Mielestäni ed. Polven vastalauseessa esiintyvät riittävät perustelut sille, että hallituksen esitys tulisi hylätä, mutta ed. Polvi tulee varmasti tekemään tätä koskevan ehdotuksen.

Ed. Halonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Metelistä päätellen olen niitä harvoja, joka koetti kuunnella ed. Lainetta eikä tätä yleistä hälinää, koska mielestäni kyseessä on varsin tärkeä asia. Kyseessä on sentään perustus-

lain säätämisyjärjestyksessä tapahtuva kansalaisten perusoikeuksien rajoittaminen sellaisten vapausoikeuksien osalta, joita on pidetty länsimaiselle demokratialle hyvin tärkeinä.

Toisena ja vasta-argumenttinani on kuitenkin se, minkä ed. Laineikin ohimennen toi esille, että Suomen on nyt Ety-kokouksen aikana pystyttävä turvaamaan täällä olevien poikkeuksellisen korkeassa asemassa olevien ja tätä kautta erilaisten häiriötekijöiden kannalta erittäin kiinnostavien henkilöiden turvallisuudesta huolehtiminen.

Olen täsmälleen samaa mieltä ed. Laineen kanssa siitä, että hallituksen menettely tämän esityksen yhteydessä on ollut ennenkuulumattoman huolimaton ja tässä suhteessa ansaitsee — kuten hallituspuolueiden edustajat minua huomattavasti värikkäämmiin jo lakiesityksen aikaisempien käsittelyjen yhteydessä ovat todenneet — täyden tuomitsemisen. Kuitenkin haluaisin tässä yhteydessä tuoda esille sen, että lakivaliokunta on pyrkinyt kaikin käytettävissä olevin keinoin lyhyessä ajassa rajoittamaan hallituksen esityksen sellaiseksi, että se vastaa kutakuinkin nykytarpeen lisäksi aikaisempaa käytäntöä.

Ainoa seikka koko prosessissa, jota jään ihmettelemään ääneen, on se, arvoisa puhemies, miksi poliisi ei ollut valmistautunut antamaan meille selkeää kuvaa siitä, kuinka pitkälle heidän valtuutensa menevät nyt voimassa olevan lainsäädännön pohjalla ja miltä osin he tarvitsevat laajennuksia. Tämän työn lakivaliokunta joutui asiantuntijoiden avulla lähes kokonaan tekemään itse.

Ed. Polvi: Herra puhemies! Vaikka lakiehdotus lakivaliokunnan käsittelyssä on käytännössä saanut kokonaan uuden muodon ja parantunut merkittävästi siitä, mikä oli hallituksen esitys, niin edelleen toisessa käsittelyssä hyväksytty laki sisällöltään mahdollistaa merkittävän ihmisoikeuden loukkaukset, mm. puuttumisen kotirauhaan. Se on monilta osiltaan edelleen verrattain epämääräinen, mm. vaarallisen henkilön käsitteen määrittely on hyvin väljä.

Lakivaliokunnan mietintöön liittämässäni vastalauseessa esittämälläni perusteilla ehdotan lakiehdotuksen hylättäväksi.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ed. Halosella on varmaan ollut merkittävä vaikutus siihen, että lakia on saatu valiokunnassa korjailtua. Muistan aikaisemmat keskustelut tästä laista, jolloin tuli hyvin esille se, että esimerkiksi sen huippukokouksen, jossa pre-

sidentit Bush ja Gorbatsšov olivat Helsingissä, aikana ei ollut eikä tarvittu mitään poikkeuslakeja, vaan turvallisuusjärjestelyt pystyttiin ole-massa olevien lakien antamien valtuuksien pe-rusteella hoitamaan. Tämä on meidän pääargu-menttimme, kun me esitämme tämän lakiesityk-sen hylkäämistä.

Kannatan siis ed. Polven hylkäämisedotusta.

Totta kai myös se, että tämä laki on hyväksytty, vaikka korjattunakin, sisällöltään sellaisena, että se pitää sisällänsä mahdollisuuden selviin kansalaisten perusoikeuksien loukkaamiseen, aiheuttaa sen, että lakia ei voi tässä muodossakaan hyväksyä.

Ed. V i s t b a c k a : Herra puhemies! Tuntuu ihmeelliseltä se, että halutaan hylätä tällainen laki, jolla pyritään turvaamaan jopa ennakolta nimenomaan korkeita kansainvälisiä vieraita, jotka tulevat Suomeen tällaiseen konferenssiin. Onko vasemmistoliiton mielestä parempi, että meillä ei ole minkäänlaista lainsäädäntöä, jolla pystytään ennakolta turvaamaan näitä vieraita, vai onko teidän mielestänne parempi se, että näitten henkilöitten omat turvamiehet toimivat ilman minkäänlaista lainsäädäntöä ja muuta? Mielestäni meillä täytyy olla lainsäädäntö, jolla pystytään turvaamaan, ettei tilanne mene käsis-tä.

Ed. H a l o n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Ste-nius-Kaukonen mielestäni on oikeassa sen suh-teen, että todennäköisesti olisi voitu eräillä lisä-valmisteluilla tulla toimeen ilman tämäntapaista lainsäädäntöä, joka nyt tehdään. Mutta hallitus varsin näkyvästi jättäen asian usean kerran pöy-dälle ja käsitellen sitä puolittain julkisuudessa aiheutti sellaisen mielenkiinnon jo tämän lain-säädännön antamia mahdollisuuksia kohtaan, että mielestäni olisi ollut väärä signaali tämän jälkeen hylätä esitystä niin kuin vasemmistoliitto nyt ehdottaa. Mutta minä en kiistä sitä, ettei tietyissä rajoissa heidän kantansa saattaisi olla oikea. Mutta väitän, että hallitus on vienyt sellaiseen tilanteeseen tämän esityksen, että ai-noa oikea mahdollisuus mielestämme oli enää korjata se mahdollisimman hyvään kuntoon, jotta nyt voidaan olla kohtuullisen turvallisella mielellä ja hyväksyä se tämän jälkeen.

Ed. M. L a u k k a n e n : Herra puhemies! Kun kuuntelin ed. Stenius-Kaukonen puheen-vuoroa, tekisi mieli kysyä, pitäisikö, ed. Stenius-Kaukonen, todellakin ensin jotakin tapahtua,

jotta Suomessakin herättäisiin, että tämän kal-taista erityislainsäädäntöä todella maassamme tarvitaan verrattuna moniin eurooppalaisiin maihin, joissa jo tämän kaltainen lainsäädäntö on.

Yhdyn monin osin ed. Halosen esittämään kritiikkiin. Hallituspuolueidenkin taholta on to-della esitetty kritiikkiä lain valmistelun osalta sekä tiettyjä epämääräisiä ilmaisuja kohtaan.

Mutta olennaista on se, että tämän kaltaisen erityislain käyttöönotto on eduskunnan harkin-nan takana. Minusta on paljon parempi, että meillä on tällainen erityislainsäädäntö, jonka käyttöönotto on poliittisen harkinnan takana, lukon takana, sen sijaan että me joutuisimme tämän tyyppiset oikeudet kirjaamaan pysyvästi esimerkiksi poliisilakiin tai pakkokeinolakiin, jolloin me olisimme valmiita antamaan pysyvät oikeudet poliisille tämän kaltaiseen toimintaan.

Herra puhemies! Minusta tämän kaltaisen lain hyväksyminen tässä vaiheessa on viisasta niillä reunahuomautuksilla, joita aikaisemmas-sakin keskustelussa on hallitukselle annettu myöhempiä pysyvään lainsäädäntöön tähtää-vää työtä varten.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n (vastauspue-heenvuoro): Herra puhemies! Ed. Halonen vas-tasi niin hyvin sekä ed. Vistbackan että nyt viimeksi ed. Markku Laukkanen esittämiin kysy-myksiin, että minun ei tarvitse toistaa sitä, mitä hän sanoi. Hän totesi, että olemassa olevalla lainsäädännöllä nämä asiat voidaan hoitaa niin kuin on ennenkin hoidettu. Me vetoamme ni-menomaan siihen, että ennenkään, kun meillä on ollut korkeita vieraita ja suojaa vaativia vieraita, ei ole sattunut mitään. Me pystymme nämä asiat hoitamaan. Ainoa, mistä ed. Halosen kanssa olen eri mieltä, on signaali. Mutta tämä edus-kunta uskoo näihin signaaleihinsa, mikä näkyi EY-keskustelussakin. Meidän kantamme on ai-van selvä ja mielestäni täysin pitävä.

Ed. H a a v i s t o : Arvoisa puhemies! Lain toisessa käsittelyssä tein ehdotukset vihreiden vastalauseen mukaisina. Ne käsittelivät lähinnä laissa olevaa laajennusta kotietsintään. Pidimme sitä sellaisena asiana, joka on kansalaisten oike-usturvaa vaarantava ja laissa täysin tarpeeton sinänsä henkilöiden suojelun kannalta.

Olen kuitenkin sitä mieltä, että on parempi, että poliisi toimii selvien pykälien mukaan kuin että se toimii harmaalla vyöhykkeellä tai kan-sainväliset turvallisuusmiehet toimivat harmaal-

la vyöhykkeellä. Sen vuoksi niiden muutosten jälkeen, jotka lakivaliokunta lakiin teki myös kansalaisten oikeusturvan takaamiseksi, mielestäni laki on hyväksyttävissä, koska se on tullut määräaikaiseksi ja päättyy tämän vuoden elokuun lopussa. Silti kaikki kritiikki, joka on esitetty lain valmistelua ja tehtyä selvitystyötä kohtaan, on mielestäni erittäin perusteltua. Toivottavasti näin heikosti tehtyä lakiesitystä ei tässä eduskunnassa enää tarvitse nähdä.

Ed. Vistbacka: Herra puhemies! Ed. Stenius-Kaukoselle ihan lyhyesti haluan todeta sen, minkä jo osittain ed. Haavisto totesi. On parempi, että on olemassa lainsäädäntö, jolla voidaan turvata. On totta, että pystytään hoitamaan. Mutta jos jotakin tapahtuu, sen jälkeen tulee uusi voi sanoa jopa skandaali kuten Mikkelin oikeudenkäynnit ja muut vastaavat. Asiaa puidaan oikeudessa monia vuosia, jos ei ole minkäänlaista lainsäädäntöä muuta kuin peruspoliisilainsäädäntö, jonka mukaan toimitaan, nimenomaan jos tapahtuu jotakin. Ed. Stenius-Kaukonen, on hyvä puhua, mutta kun itse joutuu käytännössä toteuttamaan, silloin on jonkinlainen turva, kun jonkinlainen lainsäädäntö on olemassa.

Ed. Aittoniemi: Arvoisa puhemies! Kiinnitin ed. Stenius-Kaukosen puheessa huomion siihen, kun hän sanoi: "Ei ole ennenkään mitään tapahtunut." Minä näkisin, että kokenut ja älykäs poliitikko ei saisi päästää tällaista puhetta suustaan. Ei pääministeri Palmeakaan ollut ennen ammuttu tukholmalaisella torilla. Se oli ainutkertainen tapaus. Toisin sanoen sitä varten me juuri valmistaudumme, kun ei ole ennen tapahtunut, ettei tapahtuisi nytäkään.

Niin kuin sanotti poliisi tuntee varmasti suurta vastuuta ja siinä tapauksessa, että näkee tilanteen sellaiseksi, että ei voi ottaa riskiä ulkomaisen valtionpäämiehen turvallisuudesta, kun uhka on päällä, poliisi, se on ymmärrettävää, joutuu ehkä tekemään ratkaisun, joka on lain vastainen. Näin ollen on parempi, että on olemassa lain säännökset, jotka ovat riittäviä, ja niiden puitteissa sitten toimitaan. Tämähän on laillinen yhteiskunta, jossa lait ovat voimassa ja niitä seurataan, mutta niitten täytyy olla myös tilanteeseen sopivia, ed. Stenius-Kaukonen.

Ed. Tykkyläinen: Arvoisa puhemies! Olemme jälleen käsittelemässä erityissuojelulakia. On valitettavaa, että hallitus ei ole ottanut

huomioon edellisen eduskunnan mietinnön kannottoja. Mehän vaadimme silloin, että olisi pitänyt tehdä laki hyvissä ajoin. Näin me jouduimme lakivaliokunnassa käsittelemään erityissuojelulakia. Ed. Tarja Halonen teki tähän hyviä parannuksia nimenomaan vaaralliseen henkilöön liittyen.

Haluan todeta tässä yhteydessä, että sosiaalidemokraatit saivat meille tärkeitä asioita lakiin. Tämän johdosta me olemme hyväksymässä lain määräaikaisena. Toivoisin, että nyt hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin ja voisi muun lainsäädännön yhteydessä tehdä pikaisesti tulevaisuudessa erityissuojelulakiin liittyviä asioita, joilla turvattaisiin poliisille tietyt oikeudet.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Haluan vielä kiinnittää huomiota erääseen seikkaan. Nyt erityissuojelulaki esitetään määräaikaisena, mutta minä muistan, että kun ministeri Pekkarinen esitteli hallituksen lakiehdotusta salissa, hän silloin jo itsekin epäili, että lakiehdotus ei tulisi menemään pysyvänä voimaan, mutta hän totesi, että hallitus halusi kokeilla, voisiko eduskunta hyväksyä sen pysyvänä. Kun nyt lakivaliokunnan käsittelyn aikana on käynyt ilmi, miten huonosti valmisteltu lakiehdotus oli, minusta on ollut vähintään kummallista jos ei suorastaan kyseenalaista se, että ministeri Pekkarinen silloin totesi, että hallitus kokeilee, jos se menisi pysyvän luonteisena läpi eduskunnan käsittelyssä. Nyt viimeistään pitää edellyttää, että tätä suuruusluokkaa olevia ja näin merkittäviä lakiesityksiä todella valmistellaan kunnollisesti ja perusteellisesti varsinkin, jos niitä haluttaisiin vielä pysyviksi.

Sisäasiainministeri Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Ed. O. Ojalan puheenvuoron johdosta totean vain lyhyesti, että ei se mikään kokeilu ollut. Se oli hallituksen tahdonilmaus ja halu saattaa tällainen laki voimaan pysyvänä lainsäädäntönä sillä tavalla, että erikseen asetuksella eduskunta viime kädessä päättäisi siitä, voitaisiinko valtuudet kulloinkin käyttöön ottaa.

Mitä tulee siihen, missä määrin hallituksen alkuperäinen esitys oli täsmällisempi tai ylimalkaisempi kuin aikaisemmat lait, minä nyt pyydän muistuttaa kuitenkin siitä, että hallituksen alkuperäisenkin lakiesitys täsmensi oleellisella tavalla sitä, missä yhteyksissä ja minkälaisissa tilanteissa poliisi voi käyttää niitä valtuuksia, joita tällä lainsäädännöllä poliisille annettaisiin.

Myönnän, että monia aivan hyviä korjauksia ja tarkistuksia eduskuntakäsittelyn aikana hallituksen esitykseen tuli. Kuitenkin aivan ylivoinen valtaosa niistä muutoksista johtuu juuri siitä seikasta, että valiokunta muutti lain pysyvistä laista määräaikaiseksi. Tästä valtaosa pykälämuutoksista johtui.

Aikataulusta, niin kuin aiemmin sanoin, olen pahoillani. Tällaisen lain käsittelyyn runsaan yhden kuukauden aika on riittämätön, ja tässä mielessä ”pyyhkeet” ovat aivan aiheellisia ja perusteltuja.

Ed. K o h i j o k i : Herra puhemies! On käytetty sanontoja ”voidaanko poliisille antaa”, ”onko poliisille annettava”. Ei poliisi tarvitse tätä lakia. Poliisi pystyy toimimaan niitten lakien perusteella, jotka meillä ovat, mutta Suomen valtio tarvitsee tätä, Suomen kansa tarvitsee tätä. Valtio on vastuussa Etykin osallistujamaiden valtionpäämiesten turvallisuudesta ja koko siitä suuresta määrästä, mitä edustajia tänne saapuu, ja se on erinomaisen vaativa ja vastuullinen tehtävä Suomen valtiolle. Jos halutaan siitä turvallisuudesta huolehtia, tarvitaan tämän kaltainen laki, joka nyt on tulossa. Vaikka se tuleekin määräaikaisena, sillä kuitenkin tullaan toimeen. Mutta on syytä ne peruskäsitteet pitää mielessä, joihin puheenvuorossani alussa viittasin, eikä tuijottaa pelkästään siihen, että tässä poliisi jotakin on pyytämässä tai jotakin saamassa.

Ed. H a l o n e n : Arvoisa puhemies! On valitettavaa, että ministeri Pekkarinen nähtävästi tärkeiden kiireiden vuoksi poistui heti puheenvuoronsa jälkeen. Nimittäin hänen väitteensä siitä, että hallitus olisi halunnut tehdä sellaisen pysyvän lain, jossa eduskunnalla olisi ollut mahdollisuus asetusjärjestelyn kautta sanoa lopullinen sanansa, oli sellainen, että näin ei ollut. Aikataulullisista syistä ja tuntien edes sellaista kunnioitusta eduskunnan tahtoa kohtaan, että sen myös tosiasiallisesti pitäisi voida silloin käyttää oikeuttaan, lakivaliokunta poisti tämän rakenteen.

Tämä rakenne, jolla asetuksella annettaisiin eduskunnalle mahdollisuus valvoa tällaisen lain käyttöä, voitaisiin tehdä myös määräaikaiseen lakiin. Se oli asiantuntijoiden sinänsä kiittämä, mutta siinä aikataulussa, jonka kaikki edustajat tänään voivat todeta, se ei olisi ollut enää käytännössä mahdollista. Tosiasiallisesti eduskunta olisi joutunut katsomaan jo tapahtunutta tosiasiaa: Nyt jo kokous on lähtenyt käyntiin.

Näin ollen, arvoisa puhemies, jos väitetään, että lakiin halutaan eduskunnalle reagointimahdollisuus, hallituksen pitää myös silloin antaa esityksensä niin ajoissa, että se tosiasiallisesti on myös käytettävissä. Tämä mielestäni on lainsäädännön moraalialue.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Polvi ed. Stenius-Kaukosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

P u h e m i e s : Nyt on äänestettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; joka ei sitä hyväksy, äänestää ”ei”. Jos vähintään 2/3 annetuista äänistä on jaa-ääniä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muuten se on hylätty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, Alho, S-L. Anttila, U. Anttila, Antvuori, Aula, Backman, von Bell, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Heikkinen, Hiltunen, Hurskainen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläinen, Iivari, Isohokana-Asunmaa, Jaakonsaari, Jansson, Jokinie-mi, Jouppila, Juhantalo, Jurva, Järvilahti, Jääskeläinen, Jääteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Kallis, Kanerva, Karhunen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kemppainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkeaoja, Korva, Koski, Koskinen, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Lahtinen, Laitinen, Laivoranta, Lamminen, M. Laukkanen, V. Laukkanen, Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, J. Leppänen, Liikkanen, Lindqvist, Lindroos, Linnainmaa, Lipponen, Louekoski, Louvo, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Mattila, Metsämäki, Miettinen, Moilanen, Morri, Muttilainen, Myller, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkipää, Mölsä,

Niinistö, Nikula, Nordman, Norrback, Nyby, A. Ojala, Ollila, Paakkinen, Paasio, Paloheimo, Pekkarinen, Pelttari, Perho-Santala, Pesälä, M. Pietikäinen, Puhakka, Puisto, Pulliainen, Rajamäki, Ranta, Rask, Rauramo, E. Rehn, O. Rehn, Renko, Riihijärvi, Rinne, J. Roos, T. Roos, Rossi, Rusanen, Rynänen, Rätty, Rönnholm, Röntynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Sasi, Savela, Savolainen, Seivästö, Skinnari, Suhola, Suhonen, Särkijärvi, Taina, Takala, Tenhiälä, Tiuri, Toivonen, Tuomioja, Turunen, Tykkyläinen, Ukkola, Uosukainen, Urpilainen, Vanhanen, Varpasuo, Vehkaoja, Westerlund, Vihriälä, Viljamaa, Viljanen, Virrankoski, Vistbacka, Vuorensola, Vuoristo, Vähänäkki, Väistö, Väyrynen ja Zyskowitz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Apukka, Astala, Helle, Korhonen, Laakso, Laaksonen, Laine, P. Leppänen, O. Ojala, Polvi, Polvinen, Pykäläinen, Rimmi, Seppänen, Stenius-Kaukonen, Tennilä ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

E. Aho, R. Aho, Andersson, Kankaanniemi, Kasurinen, Näsi, S. Pietikäinen, Pokka, Renlund, Salolainen, Törnqvist, Viinanen ja Vähäkangas.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 169 jaa- ja 17 ei-ääntä; poissa 13. (Koneään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista veronkantolakiin

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 235/1991 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laeiksi tullitariffilain liitteinä olevien tullitariffin ja teollisuustulliluettelon muuttamisesta ja tuontimaksulain sekä sen liitteinä olevien tuontimaksutaulukon ja teollisuusetuluettelon muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 231/1991 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6

P u h e m i e s : Ensin sallitaan keskustelu asiasta, minkä jälkeen päätetään lakiehdotuksista.

Koska toisessa käsittelyssä päätetty ensimmäinen lakiehdotus koskee lisättyä veroa, joka on tarkoitettu kannettavaksi yhtä vuotta pitemmältä ajalta, on lakiehdotus valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentin mukaan hyväksytty, jos sitä kolmannessa käsittelyssä on kannattanut vähintään 2/3 annetuista äänistä. Muussa tapauksessa lakiehdotus on rauennut ja asia on palautettava valtiovarainvaliokuntaan mainitun pykälän 2 momentissa säädettyssä tarkoituksessa.

Toinen lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Ensimmäinen lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Toinen lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 233/1991 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 2

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi Kansainvälisen Itämeren kalastuskomission suositusten voimaansaattamisesta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 4

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Jansson: Herr talman! Den ändring av Östersjökommissionens transformationslag som nu genomförs gäller inte innanför Ålands gränser, det vill jag konstatera. Detta beror på att lagen dels rör ett område där Ålands landsting har lagstiftningsbehörighet, dels på att tidigare ändringar av Östersjökonventionen tillkommit på felaktigt sätt. Det här bör regeringen beakta så att det felaktiga förfarandet rättas till och att självstyrelseorganen på Åland kan utöva de befogenheter som hör till dem inom fiskets område. Fisket är ju som vi förstår ett för Åland mycket viktigt område även om Åland naturligtvis vill följa konventionsbestämmelserna.

Herra puhemies! Totean lyhyesti vain, että johtuen tämän asian aiemmista vääristä käsittelyjärjestyksistä laki ei ole voimassa Ahvenanmaalla ja hallituksen ensi tilassa pitäisi korjata nämä epäkohdat.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 236/1991 vp

Talousvaliokunnan mietintö n:o 4

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi tulliverolain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 209/1991 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Apukka: Herra puhemies! Tämä käsiteltävänä oleva tulliverolain muutos pitää kaiken muun ohella sisällään ehkä kokonaisuuden kannalta pienen mutta Suomen kolmelle pohjoisimmalle kunnalle ja niiden asukkaille erittäin merkittävän asian. Tämän tulliverolain muutoksen yhteydessä aiotaan nimittäin ottaa näiltä pohjoisimmilta asukkailta pois vuosisatainen oikeus tuoda rajakaupan puitteissa tullitta välttämättömiä kulutustavaroita. Tuntuu suorastaan uskomattomalta, että nyt kun puhutaan Euroopan yhdentymisestä ja rajojen avautumisesta, tarvittiin Suomen keskustan johtama Ahon porvarihallitus, että tällainen vuosisatainen Kustaa Vaasan ajoilta vallinnut oikeus uskalletaan ja kehdataan poistaa näiltä Suomen pohjoisimmilta kunnilta ja niiden pienituloisilta asukkailta.

Tämä tuentioikeus mahdollistaa ravintorasvojen, viljatuotteiden ja piipputupakan tuonnin omaan käyttöön tullitta, siis ei mitään ylellisyystavaroita tai tarvikkeita vaan ihan välttämättö-

miä margariineja ja jauhoja, mitä kotitaloudessa tarvitaan. On laskettu, että tämä tuontioikeus näille kolmen pohjoisen kunnan asukkaille tekee vuositasolla viisihenkiselle perheelle 5 000—6 000 markkaa etua. Kuvitelkaa 5 000—6 000 markkaa pienituloisimmilta perheiltä pois tänä aikana. On kohtuutonta ja käsittämätöntä, että keskustan johtama hallitus on tällaisista toteutamassa. En voi käsittää.

Vielä vähemmän tämä on käsitettävissä sen vuoksi, että hallituksen esityksen perustelut ja myös valtiovarainministeriön lausumat perustelut tämän asian yhteydessä ovat kaikkea muuta kuin paikkansa pitävät. Perusteluissa todetaan mm., että olosuhteet tuolla alueella ovat merkittävästi muuttuneet, liikenneyhteydet parantuneet jne. Kuitenkin on tosiasia, että eiväthän matkat siellä ole miksiäkään muuttuneet. Ne ovat vuosisadasta toiseen täsmälleen samoja.

Toisaalta tiedetään, että liikenne ei suinkaan ole siellä kehittynyt vaan taantunut. Joukkoliikenne on viime vuosina tyystin loppunut. Esimerkiksi Utsjoen kunnassa ei ole joukkoliikennettä ollenkaan, ja hallitus toteaa perusteluissaan, että liikenneyhteydet ovat parantuneet.

Kaikki me tiedämme esimerkiksi, mitä liikenneyhteyksille tekee se, kun polttoaineiden tasahintajärjestelmä poistettiin. Siellä maksetaan markan verran bensinilitrasta enemmän kuin muualla. Onko tämä liikenneyhteyksien parantumista? Kaikki me tiedämme myös, että palvelut on karsittu pois. Postoja tuskin löytyy näistä kunnista juuri lainkaan, ja puhutaan, että palvelut ovat parantuneet.

Myymälöiden lukumäärä ei ole muuttunut miksiäkään. Siellä on neljä myymälää, joita tämä koskee. Siltä osin tilanne on vallinnut hyvin pitkään samanlaisena. Tämä koskee ainoastaan siis neljää Norjan puolella olevaa kauppaa, ja jokainen kyllä tietää, miten meillä viime vuosina ja viime aikoina on vähittäismyymäläverkosto kehittynyt tuolla syrjäalueilla aivan samalla lailla Suomen kuin Norjankin puolella.

Myös perusteluissa väitetään, että tämä heikentää suomalaisten elinkeinonharjoittajien asemaa. Tämäkään väite ei pidä paikkaansa, koska joka ainoassa näissä kolmessa kunnassa kaikki yrittäjät ja yrittäjien järjestöt puoltavat tämän oikeuden säilyttämistä ja sanovat, että tällä keinolla pystytään näitä rajaseudun kauppalaveluita parantamaan ja niiden kehitys turvaamaan.

Samoin tätä oikeuden säilymistä puoltavat kaikki nämä kunnat, maakuntaliitto jne. Jostain

syystä silti täältä löytyy niin vahva keskustan ja kokoomuksen johtama hallituspolitiikka, että se rohkenee tällaista muutosta olla tekemässä.

Minä voisin aivan samalla lailla kysyä, mitä esimerkiksi helsinkiläiset sanoisivat, mitä sanoisivat helsinkiläiset edustajat, jos täällä ykskaks päätettäisiin lailla kieltää helsinkiläisiä käyttämästä neljää edullisinta kauppaa tässä Helsingin alueella. Sanokaapa, hyvät edustajatoverit, mitä te siihen sanoisitte. Voin samalla tavalla tehdä omantunnon kysymyksen muille: Millä tavalla te äänestäisitte tässä asiassa, jos teidän vaaliipiirissäne oltaisiin viemässä kolmen kunnan asukkailta tällaiset oikeudet pois? Kysyn vain omantunnon kysymyksenä, kuinka te olisitte valmiita asiassa äänestämään.

Tuntuu todella uskomattomalta, että nyt kun meillä on kaiken maailman raippaverot ja kuristamiset, jotka koskettavat aivan samalla lailla Inarin, Utsjoen, Enontekiön ihmisiä kuin meitä täällä etelämpänäkin, niin nyt tässä tilanteessa kaiken tämän lastin lisäksi ollaan valmiita pistämään 5 000—6 000 markkaa menoja lisää niille perheille, jotka pelkästään äyritilastoja katselemalla ovat todella Suomen heikoimmin ansaitsevaa väkeä. Suunnilleen puolet äyrikertymää on näissä pohjoisissa kunnissa verrattuna siihen, mitä se on maassa keskimäärin, ja taitaa olla lähes kolmanneksen luokkaa siitä, mitä täällä vauraimmalla alueella. Näille ihmisille ollaan tällainen lasku pistämässä lisää, käsittämätöntä, ja vielä sellaisen puolueen johtaman hallituksen puolesta, joka puolue jatkuvasti on puhunut aluepolitiikan merkityksestä ja tärkeydestä. Jos mikä niin tämä on tietynlaista aluepolitiikkaa, ja tuntuu kyllä ihmeelliseltä, että vain vasemmistopuolueista tässä asiassa löytyy se oikeudenmukaisen aluepolitiikan ajatus, että tämä oikeus pitäisi näillä ihmisillä säilyttää.

Herra puhemies! Sanon vielä lopuksi, että tässä tilanteessa ei auta sen enempää hallituspuolueita kuin hallituspuolueiden pohjoisia kansanedustajiaakaan se, että muutamat sieltäpäin olevat edustajat voivat äänestää tässä vasemmiston tekemien ehdotusten mukana. Se on vain silmälumetta eikä auta niitä ihmisiä. Tässä pitää tehdä selviä ratkaisuja, jos halutaan niitä ihmisiä auttaa.

Tulen yksityiskohtaisessa käsittelyssä esittämään, että tämän tulliverolain 14 § tulee saamaan sellaisen uuden 4 momentin, jossa tämä nykyisessä laissa voimassa oleva oikeus näiden kolmen pohjoisen kunnan alueella ja niiden asukkailla tullaan säilyttämään.

Ed. B a c k m a n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Apukka penäsi tässä edustajilta omaatuntoa. En käsittele omantunnon perusteella tätä kysymystä vaan puhtaasti tasavertaisuus- ja oikeudenmukaisuuskysymyksenä. Tasavertaisuusnäkökulmasta verotuksen, myös tulliverojen, täytyisi olla tasavertaisia kaikille Suomen kansalaisille. Kuitenkin oikeudenmukaisuusnäkökulmasta tässä ollaan tekemässä vääräyksiä näiden kolmen kunnan asukkaille, kun yhdellä kertaa merkittävästi heikennetään heidän mahdollisuuksiaan etsiä halvimalla perustarvikkeita. Tässä mielessä ed. Apukan kuvaamat markkamäärät noista menetyksistä varmasti pitävät paikkansa. Sosialidemokraatit ovatkin olleet valtiovarainvaliokunnan verojaostotyöskentelyssä ja sitä mukaa myös valtiovarainvaliokunnassa näiden pykälien osalta hallituksen esitystä vastaan.

Täytyy tässä yhteydessä ihmetellä ed. Apukan tavoin, kuinka nimenomaan keskustan johtama hallitus on tällä tavalla kuristamassa pohjoisen Suomen muutoinkin pienituloista ja heikommin toimeentulevaa kansanosaa.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä pohjoisten kuntien muinainen erityisoikeus on sitä luokkaa, että mielestäni se tulisi siirtää arvonsa mukaisesti lakimuseoon. Minusta verotuksen pitäisi olla sillä tavalla linjakasta, että tämän tyyppisiä poikkeuksia olisi mahdollisimman vähän.

Minusta tulliverolaki tai ylipäänsä tullivero ei ole oikea väline tehdä sosiaalipolitiikkaa. Toki olen sitä mieltä, että pohjoisen asukkaista tulee muuten huolehtia, mutta tulliverolaki ei ole siihen oikea väline.

Tilanteessa, jossa maassamme on voivoroa, en käsitä, miksi pitäisi sallia rasvojen verovapaa tuontia. Kun tässä on otettu esille, että nämä verovapaat tarvikkeet ovat välttämättömiä kulutustavaroita ja elintarvikkeita, kuitenkin on käynyt ilmi, että suuri osa näistä tuotavista tavaroista on piipputupakkaa. En todellakaan voi ymmärtää, miten se on välttämätön elintarvike.

Ed. K o r v a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Luukkaisen puheenvuoro osoitti täydellisesti sen, että hän ei tiedä näitä Pohjois-Suomen olosuhteita pohjoisimpien kuntien osalta vähintäkään.

Omalta osaltani ihmettelen kyllä myöskin sitä, että nimenomaan sellainen hallitus, jossa

keskusta on mukana, on tekemässä tällaista muutosta. Tätä asiaa on yritetty keskustan eduskuntaryhmän ja myöskin ministeriryhmän kautta hoitaa sillä tavalla, että näille pohjoisen kuntien asukkaille välttämätön oikeus säilyisi. Mutta täytyy kyllä todeta, että niin keskustan ministerit kuin ennen kaikkea kokoomus ovat olleet täysin haluttomia tällaisen asian hoitamaan. Sen vuoksi aion kyllä tässä asiassa olla vasemmistoliiton ed. Apukan tekemän ehdotuksen kannalla ja nimenomaan tasa-arvoisuusnäkökohdasta sikäli, että sillä pohjoisimmalla alueella on sellaiset olosuhteet, että siellä ei kerta kaikkiaan ole kauppoja riittävän lähellä. Silloin kun lähdetään ilman julkisia välineitä tekemään tiettyjä ostoksia, niin pitäisi olla ilman muuta luontaiset mahdollisuudet ostaa kerralla enemmän tavaraa.

Vielä muistutan siitä, että aivan viime aikoina pohjoisessa ja myöskin muualla haja-asutusalueella vähittäiskaupan jakelutiet ovat vähentymässä sillä tavalla, että keskusliikkeet jopa kieltäytyvät viemästä tavaraa pienimpiin kyläkauppoihin. Kyllä silloin voi kysyä perusteluja tässä salissa niin kokoomuslaisilta kuin keskustalaisilta ja muiltakin. Samaan aikaan kun äänestämme rajojen avaamisesta Euroopassa, olemme tekemässä mitä suurimpia esteitä Suomen vaikeimmissa olosuhteissa asuville ihmisille. Ei ole minkäänlaista tolkkua tällaisessa menettelyssä.

Ed. P u l l i a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen tässä asiassa samaa mieltä kuin edustajat Apukka, Backman ja Korva ovat juuri olleet. Tietysti pitää harjoittaa linjakkuutta verotuksessa ja suorittaa tästä eteenpäin kaikenlaisia harmonisointeja. Nehän tulevat olemaan kova sana tässä eduskunnassa. Koko maailma harmonisoidaan, yli kaiken harmonisoidaan. Mutta kun harmonisoinnissa unohdetaan maantiede, silloin mennään hakoille. Tässä on nimenomaan arvoisalta ed. Luukkaiselta ja monelta muulta harmonisoijalta unohtunut maantiede.

Presidentti Paasikivi jo aikoinaan totesi, että kun maantieteen unohtaa, niin kaiken unohtaa. Tässä on näiltä harmonisoijilta unohtunut kaikki. Tässä se vastalauseen allekirjoittajajoukko, joka on itse kunkin luettavissa, on osunut nappiin.

Ed. A p u k k a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehdin jo ed. Luukkaisen pu-

heenvuoron aikana ihmetellä, onko tosi, että vihreillä oikeudenmukaisuus on tyystin hävinnyt. Onneksi ed. Pulliainen pelasti minut tältä harhakuvalta. Kyllä sieltä oikeudenmukaisuut-takin vielä löytyy.

Ed. Luukkainen totesi, että tällainen asia pitäisi hoitaa linjakkaasti ja tulliverolain yhteydessä ei pitäisi puhua sosiaalipolitiikasta. Minä vain tältä osin kyllä tähän yhtyä, jos näin menetetäisiin, mutta kyllä kai se edellyttäisi, että olisi yhtä aikaa jossakin tämä huomioitu ja kompensoitu. Mutta ed. Luukkaisen linjakkuus tarkoittaa sitä, että tämä oikeus tulliverolain muuttamisella poistetaan näiltä ihmisiltä eikä sitä millään heille kompensoida. Kyllä tämä on minun mielestäni melkoista linjattomuutta, ed. Luukkai-nen.

Ed. Luukkainen viittasi vielä siihen, että merkittävä osa tästä tuonnista on piipputupakkaa. On kyllä aika käsittämätöntä, että halutaan näin väittää. Siis oikeus tuoda piipputupakkaa on myös, mutta se joka tuntee pohjoisen oloja ja on käynyt näiden kolmen kunnan asukkaiden koto-na ja katsonut esimerkiksi, mitä jauhoja ja ravin-torasvoja he syövät, niin kyllä ne ovat pääosin Norjan puolelta ostettuja, koska ne ovat edullisempia.

Minusta on aika ihmeellistä, että esimerkiksi valtiovarainministeriö kirjallisessa paperissaan esittää väitteen, että Norjassa on valitettu tupakan kulkeutumista verottomana takaisin. Siis on tällainen heitto ilmaan, että on valitettu, eikä missään sitä osoiteta. Minusta se on kohtuuton-ta sen alueen ihmisten rehellisyyden epäilemistä.

Ed. V i s t b a c k a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Korva hurskasteli kyllä sangen voimakkaasti, kuten ed. Apukka jo epäili puheenvuorossaan. Minun käsitykseni ja koke-mukseni on se, että jos jollakin puolueella on enemmistö ja pääministeri, niin se puolue pystyy valtioneuvostossa vaikuttamaan silloin, kun hal-litus antaa esityksensä eduskunnalle. Ed. Korva, tämä osoittaa nimenomaan keskustapuolueen alue- ja maaseutupolitiikan, jota te harjoitatte. Siitä oli tyypillinen esimerkki valtion paikallis-hallinnon kehittämisen lainsäädäntö. Heti kun te tulitte hallitukseen, te panitte sen läpi. Tämä on jatkoa teidän kehitysaluepolitiikallenne.

Ed. N ä s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta kun täällä säädetään lakeja, niin poikkeus yleiseen sääntöön osoittaa harkit-sevaa ja hyvää hallintotapaa. Senpä vuoksi tulen

kannattamaan ed. Apukan tekemää ehdotusta, joka tähtää siihen, että tulliverolain 14 § pidetään ennallaan.

Pitää muistaa, että Suomen tasavalta on poh-joisella alueella pitänyt aina palvelut kansalaisil-le alhaalla ja verot korkealla. Nyt tässä olisi eduskunnalla hyvä tilaisuus tehdä oikeutta tuolle väelle. Kustaa Vaasan ajoista alkaen olevan privilegion jatkuvuus on mielestäni yhdyntyvän Euroopan kynnysellä perusteltu asia.

Tässä johtaa jäljet syytöstehtäälle. Valtiova-rainministeriöhän tämän on rahanhimossaan tietysti laatinut ja hallitus. Valtiovarainvalio-kunta, sen verojaosto ja ennen kaikkea kokoo-muksen ryhmä ovat sitä innolla tukeneet. Me emme ole saaneet omassa eduskuntaryhmässäm-me lävitse tätä ajatustamme, mutta emme nielai-se tätä koukkuu, vaan taistelemme vastaan lop-puun saakka.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Apukalle vastaan, että olen toki kaikissa yhteyksissä ollut esimerkiksi ajamassa sitä, että pohjoisessa pitäisi parantaa joukkoliikennepalveluja ja suorittaa joukkoliik-kenneinvestointeja. En suinkaan ole ollut miten-kään kuristamassa pohjoista. Minusta todella tulliverolaki ei ole se oikea väline, jolla pohjoisen etua ajetaan.

Ed. K o r v a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Vistbackan puheenvuoron joh-dosta haluan todeta, että kyllä tässä asiassa yhdyin siihen arvosteluun, että keskustan minis-terit eivät ole paneutuneet tähän asiaan riittä-västi. Muilta osin on kyllä todettava, että en vielä niele sitä väitettä, etteikö keskusta näitä aluepoliittisia asioita pystyisi hoitamaan. Tässä on vain käynyt sillä tavalla, että meillä on ollut sellaisia suuria asioita liikkeellä ja talou-dellinen tilanne on ollut huono, niin että ilmei-sesti eivät keskustan ministerit eivätkä varsin-kaan kokoomuksen ministerit ole halunneet tällaiseen pieneen, heidän mielestään vähäpä-töiseen ja kansantalouden kannalta liian pie-neen asiaan puuttua.

Minusta tässä salissa pitäisi olla sen verran rohkeutta ja suorasekäisyyttä, että korjataan tällainen pieni asia, joka ei ole kansantaloudelle eikä valtionaloudelle iso asia, mutta se on oi-keudenmukaisuuskysymys ja Suomen ääriolois-sa asuville ihmisille sitä tärkeämpi asia. Sen vuoksi vetoan kyllä kaikkiin, että tässä asiassa myös hallituspuolueiden edustajat poikkeavat

hallituksen esityksen linjasta. Tämä on varmasti oikein.

Ed. L a h t i - N u u t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on kumottu jo monia hallituksen perusteluja, joihin se viittaa tehdessään kiusaa kolmen pohjoisen kunnan asukkaille. Mutta yksi perustelu on jäänyt kumoamatta. Hallitushan väittää esityksessään, että tällaisen historiallisen oikeuden säilyttäminen on myös valvonnan kannalta vaikeata. Tulliviranomaisten taholta on todettu, että käytäntö ei ole aiheuttanut ylimääräistä työtä eikä ongelmia. Rajakauppaoikeutta käyttäviä henkilöitä on sittenkin suhteellisen vähän, ja siis tämäkään hallituksen perustelu tämän yhden perusoikeuden viemiseksi pohjoisen kuntien asukkailta ei pidä paikkaansa. Kyllä tämä on nyt ihan selvää Esko Ahon hallituksen kiusantekoa Enontekiön, Inarin ja Utsjoen asukkaille. Tämä hallitus haluaa vapauttaa ihmisten, tavaroiden, palvelujen ja pääomien vapaata kulkua koko Euroopassa, mutta Pohjois-Suomessa hallitus haluaa sulkea rajoja. Valtion tulli- ja verotulojen kannalta tällä hallituksen pyrkimyksellä ei ole minkäänlaista merkitystä.

Ed. L u t t i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustajien Näsi ja Korva puheenvuorojen johdosta on syytä todeta, että me olisimme toivoneet, että keskustaedustajat valtiovarainvaliokunnassa olisivat puuttuneet tähän pohjoisten kuntien tulliveroasiaan. Kovasti koetimme siellä vaikuttaa siihen suuntaan, että keskustan kansanedustajat olisivat tulleet sosiaalidemokraattien esitysten ja vasemmistoliiton esitysten taakse, jotta tällainen epäoikeudenmukainen ratkaisu olisi voitu estää.

Nyt edustajat Näsi ja Korva ovat pahasti myöhässä. Pelkään näet, että te ette saa keskustan eduskuntaryhmästä riittävästi tukea esityksellenne ja näin Lapin kansalaisia aivan turhan takia rangaistaan, kun olette jättäneet tämän asian hoitamatta omassa ryhmässänne ja valtiovarainvaliokunnan ryhmässänne.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Luukkaiselle haluaisin selostaa lyhyesti hänen omalaatuisen puheenvuoronsa vuoksi sitä, mikä tuo Kalotti on. Se on erilaisuuden ykseys. Meillä on siellä neljän maan alueellista Kalottia, mutta luonnonolosuhteiltamme olemme hyvin samanlaisia. Meillä on myös hy-

vin pitkä traditio toimia yli rajojen. Se on pohjoisen Kalottialueen erikoisuus.

Nyt nämä juhlapuheet julistavat, että integroitumista pitää edistää. Pohjoisessa katkotaan siteitä. Rautatieyhteys Kemistä Tornion kautta Haaparantaan pantiin jo poikki, nyt menee rajakauppaoikeus. Nämä julistukset ja käytäntö menevät ihan päinvastaiseen suuntaan, ne ovat vastakkaisia. Tätä ei voi kuin hämmästellä.

Tässä on nyt pohjoisimpien ihmisten eduista kysymys. Kyllä kai sitä pitäisi voida ostaa siitä kaupasta, joka lähinnä on. Semmoinen ekonomistin näkökulma, mikä ed. Luukkaisella oli, että ei voida tehdä poikkeuksia, on omalaatuinen, koska semmoinen oikeus on ollut olemassa satoja vuosia. Eihän tässä olisi tarvittu mitään uusia ratkaisuja. (Ed. Louekoski: Ei se ole ekonomistin näkökulma!) — No, ehkä se ei ole ekonomistin, tässä vieressä sanotaan niin; ehkä se on tunnottoman vihreän byrokraatin. Matti Louekoski neuvoo minulle, mikä ed. Luukkainen on. Ehkä hän on byrokraatti. — Minä odottaisin vihreiltä sosiaalisuutta, mutta kun olen ed. Luukkaista kuunnellut, niin hänen sosiaalisuutensa taitaa rajoittua kissoihin, jotka ovat petoeläimiä.

Ed. R a s k : Arvoisa puhemies! Elämä jatkuu ja arki jatkuu. Tänä aamuna kun tulin tähän taloon, tuntui siltä, että tänään tapahtuu suuria, ja niin tapahtui. Me olemme äänestäneet hallituksen luottamuksesta. Minä ainakin ajattelin äänestäneeni siitä, että me haemme Euroopan yhteisön jäsenyyttä.

On semmoinen tunne, kun nyt tässä puhujakorokkeella saan puhua tulliverolain muutosasiasta, että puhun 11 200 ihmisen puolesta, sen verran asuu noissa kolmessa pohjoisessa kunnassa ihmisiä. Ja sitä itse kukin voi miettiä, minkä verran siinä lähipiirissä, missä te asutte, on väkeä. Eli näiden ihmisten etujen poistamisella ei valtiontaloutta varmastikaan kuntoon saada.

Kun me nyt olemme lähettäneet hakemuksen ja tärkeän miehen Brysseliin, kun siellä meidän neuvottelijamme neuvottelevat, mitenkä Suomea ja Suomen asioita EY:ssä tullaan kohteilemaan, niin on vähän sama tunne, kun minä puhun täällä 11 200 ihmisen puolesta viisimiljoonaisen kansan eduskunnalle. Suhde lienee suurin piirtein sama.

Minä kannatan ed. Apukan tekemää ehdotusta. Olen lämmöllä kuunnellut niitä puheenvuoroja, joita tässä on käytetty näitten pohjoisen

ihmisten puolesta. Mutta tosiasia on, että ne matkat eivät ole muuttuneet miksikään. Enontekiön, Inarin ja Utsjoen pinta-ala on melkein yhtä suuri kuin Uudenmaan lääni lisättynä Turun ja Porin läänillä, siinä ovat ne realiteetit. Ei siinä auta logistiikat eikä siinä auta paljon muukaan. Se, mitä nyt on tehty näiden ihmisten mahdollisuudeksi asua siellä, on ollut heikennyksiä. Postipalvelujen vähentäminen on yksi todella kouriintuntuva osoitus siitä, että ei välitetä ihmisten palveluista.

Maa pitäisi pitää asuttuna, aluepolitiikkaa harjoittaa, sitä on hallitus hallitusohjelmassaan tuonut esille. Se, että Lapin kansanedustajat, keskustankin kansanedustajat, äänestävät tämän lain hylkäämisestä tai tämän kohdan voimaan tulemisen estämisestä, ei mitään auta. Olisi pitänyt toimia aikaisemmin.

Minä todella vetoan Suomen eduskuntaan, että kun muutama vuosi on aikaa rajojen avautumiseen, tämä asia nyt tältä osin jätettäisiin. Näiden ihmisten tilanne jätettäisiin kuristamatta elikkä tämä tulliverolain pykälän muuttaminen siltä osin kuin tässä on esitetty hylättäisiin ja annettaisiin Utsjoen, Inarin ja Enontekiön asukkaiden käydä tosiaan asioimassa siinä kaupassa, joka on lähinnä. Ja vaikka se on Norjaa, siellä ymmärretään suomea, kieliongelmia ei ole.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Herra puhemies! Minusta ed. Rask toi kaikkein selväsanaisimmin ja parhaiten esiin Lapin kansan murheen tämän lakiesityksen yhteydessä.

Huusin ed. Korvalle muutama minuutti sitten sanomalla, että hänen tulisi panna oma ryhmänsä, keskustan ryhmä, järjestykseen eikä puhua farisealaisesti Lapin kansan puolesta. Niinhän sanotaan nimenomaan Bibliassa, että synagogassa farisealainen sanoi, että ”minä puhun tässä enkä ole niin kuin nuo muut”. Hänen pitää ne muut saada asiassa mukaan. Kustantajan ryhmä on aina ollut mielestään aluepoliittinen guru ja edelläkävijä tässä massa, mutta nyt se on kääntämässä nimenomaan köyhimmille, harvaanasuimmille alueille selän. Tuntuu melkein, että olisi paikallaan edes pieneksi lohdutukseksi vainoalkeiden polttajille, jotka äskeisessä äänestyksessä joutuivat häviöön, edes tämä, mikä esitykseen ei sisälly.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1, 5, 7 ja 7 a §, 7 b § ja sen edellä oleva väliotsikko, 9 a, 9 b, 11 ja 12 § hyväksytään keskustelutta.

14 §.

Keskustelu:

Ed. A p u k k a : Herra puhemies! Ehdotan mietintöön liitetyn vastalauseen mukaisesti, että 14 § saisi sen muodon kuin vastalauseessa on. Se tarkoittaa sitä, että hallituksen esityksen mukaiseen 14 §:ään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa oikeus Utsjoen, Inarin ja Enontekiön kuntien asukkaille säilytettäisiin nykyisen tulliverolain mukaisessa muodossa.

Ed. R a s k : Herra puhemies! Kannatan ed. Apukan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Apukka ed. Raskin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Apukan ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 75 jaa- ja 80 ei-ääntä; poissa 44. (Koneään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt ed. Apukan ehdotuksen.

14 a, 15, 16, 16 a, 17, 18, 20—25 ja 29 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Kun valtiovarainvaliokunnan mietintöä ei ole muuttamattomana hyväksytty, asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Asetus 20 päivästä joulukuuta 1991 kehitysmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksuista

Ainoa käsittely
Mainittu asetus (A 9/1991 vp)
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. Wahlström: Herra puhemies! Äsken oli käsitellyssä tulliasiaa, joka koski 11 200:aa suomalaista. Tässä asiakohdassa puheena oleva asia koskettaa ihmiskunnan enemmistöä, niin kuin Nazim Hikmet sanoi runossaan: "Kaikille ihmisille riittää leipää paitsi ihmiskunnan enemmistölle."

Tämä asia varmasti sivuutetaan täällä rutiniinomaisena pikkujuttuna, asetuksena, jossa annetaan kehitysmaista peräisin oleville tavaroille määrättyjä tullietuuksia. Mutta asialla on mielestäni hyvin paljon laajemmat vaikutukset ja merkitystä siihen, miten yleensä suhtaudumme kehitysmaihiin. Nimittäin kun me olemme täällä pari vuorokautta keskustelleet Euroopan yhteisöstä, siihen liittymisestä, siitä miten me voisimme olla tämän rikkaan, todella rikkaan, teollistuneen Euroopan kultapossukerhon jäseniä, me samalla olemme unohtaneet, että maailma ei ole sama kuin Euroopan yhteisö. 93 prosenttia maailman ihmisistä asuu Euroopan yhteisön ulkopuolella ja heistä monta miljardia kehitysmaissa.

Ulkoasiainvaliokunta on mietinnössään todennut, että tätä asetusta ei pitäisi kumota, vaan suorittaa pieni parannus tullietuuksiin kehitysmaista peräisin oleville tavaroille. Näiden tuotteiden kohtelu on kuitenkin melkoisessa ristiriidassa Suomen kehitysyhteistyöpolitiikan kanssa tai voisiko sanoa, että oli. Ehkä ei ole enää, koska Suomi on vähentämässä kehitysapuaan erittäin rankasti. Tämän vuoden budjetissa on noin 30 prosenttia vähemmän kehitysyhteistyövaroja kuin oli viime vuonna, ja viime vuoden budjetista jo leikattiin satoja miljoonia. Eli se paljastaa meidän suhtautumisemme maailman köyhimpiin.

Tässä asiassa ei kuitenkaan ole kysymys suurista rahoista. Koko tuonti kehitysmaista on noin 7 miljardia markkaa, ja ne tuotteet, jotka ovat oikeutettuja tullivapauskohteluun, ovat arvoltaan noin 2 miljardia markkaa eli alle 30 prosenttia koko kehitysmaatuonnista.

Suomi on sitoutunut ns. gsp-kohteluun näitä kehitysmaita kohtaan ja tällä tavoin antaa tullietuuksia kehitysmaista tuleville tuotteille sillä tavoin, että tämä kohtelu koskee noin 17:ää prosenttia koko kehitysmaatuonnista. Kysymys ei ole suuresta rahasta. On arvioitu, että koko tullietuuskohtelun keskimääräinen käyttöpro-

sentti on noin 60, joka merkitsee valtion tullitulojen vähennystä ehkä 50 miljoonaa markkaa ja liikevaihtoverotulojen vähennyksiä noin 11 miljoonaa markkaa.

Jos tätä verrataan siihen vähennykseen, mitä on toisaalta kehitysyhteistyömäärärahoihin tehty, niin voisi sanoa, että ristiriita on huutava. Vaikka nämä erilaiset tuotteet tuotaisiin kokonaan tullittomina kehitysmaista, ne eivät merkitسی meidän valtiontaloudessamme kovinkaan paljon.

On hyvä, että ulkoasiainvaliokunta on kiinnittänyt huomiota gsp-kohteluun ja toteaa, että nyt esitetty asetuksenmuutos, jossa näitä tuotteita kohdellaan hieman lievemmin kuin aiemmin, on sinänsä hyvä, mutta kuten valiokunta toteaa, melko vähäpätöinen. Valiokunta toteaaakin, että gsp-kohtelun piiriin kuuluvaa kehitysmaatuontia olisi laajennettava yhteispohjoismaisen käytännön mukaisesti. Eli valiokunnan mielestä pitäisi edelleen laajentaa sitä tuotemäärää, tuotekatetta, joka vapautetaan kokonaan tulleistä erityisesti vähiten kehittyneistä maista peräisin olevien tuotteiden osalta.

Samalla valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että olisi syytä tarkistaa myös kehitysmaaluetteloa. Nimittäin siellä on, merkillistä kyllä, maita, joitten ainakin bruttokansantuotteella mitattu kehitystaso on huomattavan korkea ja viimeaikainen taloudellinen kehitys on ollut niin hyvä, että ei välttämättä tarvitsisi tähän luetteloon kuulua. Sen vuoksi on paikallaan, että tähän asiaan jatkossa kiinnitetään huomiota. Tässä vaiheessa on tietysti pakko tämä asetus hyväksyä, koska se on kuitenkin pieni parannus.

Mutta muutama esimerkki siitä, miten Suomi suhtautuu kehitysmaihiin: Samalla kun maamme vähentää kehitysyhteistyömäärärahoja miljardi-kaupalla, se edelleenkin suojelee omaa tuotantoaan kehitysmaitten kustannuksella. Jopa voisi sanoa naurettavalla tavalla on laadittu nämä luettelot. Esimerkiksi luettelo, jossa mainitaan ne tuotteet, joille esitetään tullia, perustuu lähinnä siihen, että Suomen omaa tuotantoa suojellaan.

Esimerkiksi öljykasvien siemenet ovat edelleen tosin lievennettynä, tullin alaisia. Jopa vähiten kehittyneistä maista olevista tuotteista kannetaan tullitariffin mukainen tullia esimerkiksi erilaisista öljykasvien siemenistä, ja tuotteet kilpailevat meidän oman tuotantomme tai kansainvälisen tuotannon kanssa. Esimerkiksi palmuöljylle, joka kilpailee voimakkaasti eri-

laisten synteettisten tuotteiden kanssa, asetetaan täysi tulli. Esimerkiksi Mosambikille öljykasvien siemenet ovat tärkeimpiä vientituotteita ja Mosambik toisaalta on yksi Suomen kehitysavun suurimmista vastaanottajista. On aivan järjetöntä, että samaan aikaan tämän maan tuotteita rasitetaan tullilla ja annetaan sinne kehitysapua.

Toisaalta on myös mielenkiintoinen lista niistä tuotteista, joita meille saadaan tuoda tullitta muista kuin vähiten kehittyneistä maista, näistä peräisin olevista tullittomista tuotteista. Luettelo on tavattoman pitkä, enkä käy sitä tässä lukemaan. Mielenkiintoisia luettelossa ovat tuotteet, joiden ei katsota uhkaavan omaa tuotantoamme ja joiden katsotaan lisäävän kehitysmaiden tuontia meille. Ensimmäisenä tullitariffin 1—24 ryhmissä on numerolla 0208 sammakonreidet. Kohdan 2201 mukaan tullitta Suomeen tuotavina tuotteina luetaan: ”vesi, myös luonnon- tai keinotekoinen kivennäisvesi ja hiilihapotettu vesi, lisättyä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältämätön ja maustamaton; jää ja lumi”. Suomeen saa tuoda siis tullitta vaikkapa Afrikan kehitysmaista sammakonreisiä, jäätä ja lunta. Se ei meidän hyvinvointiamme kaada. Sen sijaan tuotteet, jotka auttaisivat todella kehitysmaita ja joiden tullittomuus olisi suoraa, tehokasta, oikeata kehitysapua, sisältyvät luetteloon, josta kannetaan täysi tulli tai jonkin verran alennettu tulli.

Arvoisa puhemies! Asetus on tietenkin hyväksyttävä, mutta samalla mielestäni hallituksen pitää ottaa vakavasti ne huomautukset, joita ulkoasiainvaliokunta on esittänyt, jos me todella haluamme kehitystä. Jos me todella haluamme auttaa kehitysmaita emmekä pelkästään ajattele itseämme ja EY:n, Euroopan unionin, kultaposukerhoa, me muutamme tätä systeemiä. Me myös kehitysmaakaupassa asennoidumme sillä tavoin, että maailman köyhimmät ihmiset eli maailman ihmisten enemmistö voisi omasta työstään ja raatamisestaan saada kohtuullisen ansion. Meiltä se ei kovin paljon ole pois, mutta se auttaa näitä maita.

Toivon, että jatkossa, mm. silloin kun eduskunta käsittelee kehitysyhteistyökertomusta, eduskunta todella vakavasti paneutuu myös tähän asiaan ja antaa hallitukselle velvoitteen muuttaa asetusta siihen suuntaan, mikä mm. muissa Pohjoismaissa on omaksuttu.

Ed. Korkeaoja: Herra puhemies! Monessa suhteessa voin yhtyä ed. Wahlströmin

puheenvuoroon. Havaitsin myös, että on käymässä niin, ettei toinen käsi oikein tiedä, mitä toinen tekee: Muutama päivä sitten hyväksyimme tässä salissa eräiden elintarvikkeiden tullien ja tuontimaksujen väliaikaisen muuttamisen, jolla poistettiin tulleeja erinäisistä elintarvikkeista. Tähän ryhmään kuuluu joukko niitä tuotteita, joita käsiteltävänä olevalla listalla on suosittu kehitysmaista tuotavina eli joissa annettu köyhimmille kehitysmailla tullietu. Kun samoilta tuotteilta poistettiin tulli kokonaan, se saattaa merkitä sitä, että kauppa käytännössä muuttuu sillä tavalla, että tuontimaaksi tulee joku muu kuin köyhimmät kehitysmaat. Se etu, minkä nyt pyrimme antamaan, onkin muutama päivä sitten tehdyllä päätöksellä poistettu. Toivoisin, että kun tämä on väliaikainen muutos, mikä aikaisemmin on tehty, niin nämä kauppatavat eivät muuttuisi, vaan tuotteet, jotka aikaisemminkin ovat tulleet köyhimmistä kehitysmaista, edelleenkin sieltä ostettaisiin.

Ed. Särkijärvi: Herra puhemies! On hyvä, että ed. Wahlström kiinnitti tämänkin seurakunnan huomiota siihen epäloogisuuteen, joka meidän kehitysyhteistyöpolitiikassamme ja tullipolitiikassamme on. Mutta korostettakoon kuitenkin, että syyllisiä tässä tapauksessa eivät ole ensisijaisesti poliitikot, koska nämä asiat vain leimataan poliittisissa elimissä ja niiden valmistelu tapahtuu puolestaan etujärjestöissä, jotka pyrkivät perinteiseen tapaan suojelemaan suomalaisia silloinkin, kun se on selvästi epäsolidaarista.

Edelleen ed. Wahlström mainitsi maista, jotka ovat vähiten kehittyneiden maiden listalla, mutta joissa kansantulo on kuitenkin kasvanut merkittävästi. Listalla on eräs mielenkiintoinen esimerkki. Erästä Etelä-Afrikan naapurimaasta ryhdyttiin tuomaan Suomeen sellaisia hedelmiä, joita siinä maassa ei edes kasva, sen jälkeen kun kyseisten hedelmien tuonti oli Etelä-Afrikasta kielletty kauppasaarron vuoksi. Nyt ikään kuin palkinnoksi tästä kyseinen maa on pompannut hyvin korkealle bruttokansantuotelistassa, koska se ei pysty kätkemään tullitilastoissa olevaa tuontia tänne pohjoiseen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotukset laeiksi yhdyskuntapalvelun kokeilemisesta annetun lain muuttamisesta sekä rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 ja 8 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 1
Lakivaliokunnan mietintö n:o 3

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Käsittelyssä on esitys yhdyskuntapalvelun soveltamisalan laajentamisesta 18 tuomioistuimesta 50:een tuomioistuimeen. Yhdyskuntapalvelua voidaan soveltaa enintään kahdeksan kuukauden ehdottoman rangaistuksen sijasta seuraamuksena. Olen tämän asian käsittelyn yhteydessä esittänyt näkemyksen, että yhdyskuntapalvelua — jonka kovin suuri rakastaja en ole koskaan ollut, mutta tietysti kokeilla kaikkea kannattaa — laajennettaisiin siten, että myös yhdyskuntapalvelu tulisi vaihtoehtoisena seuraamuksena ehdollisen tuomion ohella erityisesti koskien nuoria rikosentekijöitä, joille nykyisin varsinaisena rangaistuksena on yleensä käytössä vain ehdollinen tuomio, joka ei käytännössä merkitse mitään. Nuori rikosentekijä ei siis joudu yhteiskunnan kanssa millään tavalla konkreettisesti vastakkain, kunnes sitten kaikki rötökset kasaantuvat kerralla ja tulee se ed. Kekkosen suuresti ihailema ja kannattama ehdoton tuomio nuorelle rikosentekijälle. Hän joutuu istumaan sen jälkeen vankilassa. Tällaisen käsityksen minä ed. Kekkosen puheista sain.

Mutta tässä asiassa oli saman tyyppisiä näkemyksiä ed. Halosella ja ed. Niinistölläkin. Ne eivät ole mitenkään vaikeasti yhteensovitettavia, ja uskoisin, että meidän kannattaisi vähän keskustella täällä salissa rakkaiden vihollisten kanssa näistä asioissa. Kun he eivät ole täällä, niin minä en käytä asiasta tämän pidempää puheenvuoroa, vaan tulen toisessa käsittelyssä palamaan asiaan tarkemmin, kun ystäväni ovat paikalla.

Ed. A. O j a l a : Herra puhemies! Haluan onnitella lakivaliokuntaa myönteisestä mietinnöstä. On hyvä, että nimenomaan nuoria rikosentekijöitä ajatellen kehitellään uusia vaihtoehtoisia rangaistusmalleja.

Ed. Aittoniemi peräsi, että nyt nuori ei joudu konkreettisesti vastaamaan. Ilmeisesti hän ei tiedä tästä Sovitaan-toiminnasta, joka on laajentunut koko maan kattavaksi. Siinähan tarkoitetaan nimenomaan rikoksen tekijän ja rikoksen uhrin kohtaamista sovittelijan välityksellä. Tällä tavalla nuori pääsee korvaamaan aiheuttamansa vahingon mm. omalla työllään. Toimintaa on Tampereella harrastettu erittäin menestyksellisesti. Tämä on erittäin hyödyllistä, sillä todellakin nuoret joutuvat silloin vastakkain rikkomansa asian kanssa ja nimenomaan aiheuttamansa vahingon korvaamiseksi. (Ed. Aittoniemi: Ei ole rangaistus!)

Onneksi toiminta on nyt todella laajentunut koko maahan ja yhdyskuntapalvelusta on tulossa erinomainen lisäkeino nimenomaan nuoria rikosentekijöitä ajatellen. Minusta on hyvä, että kokeilut ovat osoittaneet yhdyskuntapalvelun sopivuuden ehdollisen ja ehdottoman rangaistuksen väliin ja näin voidaan myös herkästi syntyvä rangaistuskierre saada katkaistuksi.

Valiokunta kiinnittää aivan oikein huomiota myös voimavarojen lisäämiseen Kriminaalihuoltoyhdistykselle, ja se on hyvin perusteltavissa sen tekemän muunkin yhteiskunnallisen työn johdosta.

Ed. K e k k o n e n : Herra puhemies! Kun ed. Aittoniemi epäili, että minä kuuluisin ehdottomien tuomioiden kannattajiin, niin asia on, ed. Aittoniemi, täsmälleen päinvastoin. Minä puolestani olen saanut sen käsityksen, että ed. Aittoniemi kuuluu näihin "tuomiohaukkoihin", jotka haluavat panna jopa alle murrosikäiset opiskelemaan rikollisuutta kiven sisään. Eihän sillä lailla, ed. Aittoniemi, mitään saada aikaan isänmaan hyväksi, vaan kyllä yhdyskuntapalvelu, siis se ajattelutapa, että ihminen ikään kuin kasvatuksellisin keinoin saa tietoa siitä pahasta, mitä on tehnyt, johtaa paljon parempiin tuloksiin.

Jos joku pulma tässä rangaistuspolitiikassa ja kovien rangaistusten maailmassa on, niin se on juuri rangaistuskierre, josta ed. A. Ojala mainitsi. Kun ihminen pannaan murrosikäisenä vankilaan, niin hänet leimataan loppuiäkseen, ja sen lisäksi hän saa oppia alan miehiltä sellaisille tavoille, jotka ovat kohtalokkaita, paitsi rangaistulle itselleen myös ympäröivälle yhteiskunnalle.

Herra puhemies! Vielä kerran, ed. Aittoniemi, en millään muotoa ole ehdottomien tuomioiden kannattaja, vaan täysin päinvastoin.

Ed. Tykkyläinen: Arvoisa puhemies! Mielestäni lakivaliokunta teki erittäin hyvää työtä käsitellessään lakia yhdyskuntapalvelukokielusta. Mehän saimme mukaan laajennuksia, jotka koskivat nimenomaan nuoria rikoksenteikiöitä, jotka ovat saaneet vankeusrangaistuksen. Lisäksi tarkoituksena on myös lakia soveltaa ehdonalaissä, jos se on mahdollista.

Jokainen kansanedustaja varmaan tietää, että vankila on nuorelle mahdollisimman huono paikka. Sen sijaan yhdyskuntapalvelu olisi eräs hyvä ratkaisu. Sen johdosta olen iloinen siitä, että me valiokunnassa pääsimme yksimielisyyteen siitä, että voimme laajentaa kokeilua myös nuoriin rikoksenteikiöihin.

Haluankin tässä yhteydessä puuttua ed. Arja Ojalan esittämään asiaan: Pitää muistaa, että meillä tällä hetkellä Suomessa on jo vapaaehtoinen sovitteletuointi. Se on käynnissä nykyisin jo yli 40 kunnassa. Sovittelu on useimmiten kytketty kunnalliseen sosiaaliitoimeen tällä hetkellä. Lähes kaikkialla sovitteletu on suunniteltu nimenomaan nuorille, ja suurin tekijäryhmä ovat 15—18-vuotiaat pojat. On todettava, että valitettavasti tyttöjäkin on tullut mukaan, joten heidätkin tulisi saada sovitteletun piiriin.

Tällä hetkellä on selvittelytyö kesken oikeusministeriössä. Sen johdosta onkin ihan hyvä, että yhdyskuntapalvelukokeilun kautta voisimme saada myönteisiä tuloksia aikaan ja aikanaan kehitellä lainsäädäntöä niin, että myös nuorilla olisi paremmat selviytymismahdollisuudet elämään kuin tällä hetkellä.

Mitä tulee valvontaan liittyviin kysymyksiin, se on tällä hetkellä ongelma. Meillä ei ole riittävästi resursseja siihen, ja valiokunta osittain kiinnittikin huomiota jo edellisen eduskunnan tekemiin päätöksiin ja korosti sitä, että arviointi- ja seuraamustutkimuksen tärkeys tulee huomioida, ja myös kiinnitti huomiota siihen, että Suomessa ei juurikaan ole nuorille rikoksenteikiöille sopivia seuraamuksia. Tämän johdosta valiokunta kehottaa tutkimaan mahdollisuuksia muodostaa yhdyskuntapalvelusta tai vastaavasta järjestelmästä itsenäinen, ehdollisen ja ehdottoman rangaistuksen väliin sijoittuva seuraamus.

Mielestäni valiokunnan mietintö oli niin hyvä, että tässä yhteydessä ei olisi pitänyt enää alkaa kerätä ns. poliittisia pisteitä, mitä valitettavasti ed. Aittoniemi on useampaan otteeseen tehnyt. Eiköhän meidän tärkein tehtävämme kuitenkin ole se, että me voimme tehdä lainsäädäntöä myös kokeilulainsäädännön puolella,

joka koituu Suomen kansalaisille ja erikoisesti nuorille parhaaksi.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Tulin tänne katselemaan, minkä näköisiä siellä oikein olette. Nimittäin edustajat Kekkonen ja A. Ojala, demarit, hyökkäsivät haukan tavoin kimppuuni luullen, että nyt he saavat pitävän otteen minun niskavilloistani, mutta ei se pidä paikkaansa ollenkaan. Minä todella erehdyin. Minä pidin ed. Kekkonen jonkinlaisena raskaiden tuomioiden henkilönä. Saattaa olla, että olen erehtynyt, mutta ainahan sitä sattuu tällaista.

Mutta ed. A. Ojala erehtyi kyllä ihan täysin tässä asiassa. Minun pyrkimykseni tässä vastalauseessa muutosesityksenä lakiesityksen perusteluihin merkitsee nimenomaan humaania suuntausta siinä mielessä, että nuorille rikoksenteikiöille saataisiin, kun ei tämä yhteiskuntapalvelu ole mikään nuoria rikoksenteikiöitä koskeva kohta ollut tähän saakka, nimenomaan vaihtoehtoisia rangaistusmuotoja ehdollisen rangaistuksen rinnalle.

Toisin sanoen ehdollisen sijasta, kun tänä päivänä se ei ole mahdollista, koska yhteiskuntapalvelua merkitsevä vaihtoehto koskee vain enintään kahdeksan kuukauden ehdottomia rangaistuksia, tätä voitaisiin käyttää myös ehdollisen rangaistuksen osalta. Silloin yhteiskunta, niin kuin moneen kertaan on vaadittu, hellällä kädellä mutta kuitenkin konkreettisesti ottaisi nuoresta kiinni ja huomauttaisi hänelle, että hän joutuu tekemään ehkä yhtenä kahtena iltana viikossa ilmaista työtä ja sovitteletaan tällä tavalla rangaistuksensa, niin kuin voidaan sanoa. Tässä on kysymys nimenomaan laajentamisesta, uusien vaihtoehtojen luomisesta nuorille rikoksenteikiöille.

Ed. Halonen, jonka esityksen mukaan varsinainen valiokunnan mietintö siltä kohdin muotoiltiin, lähti siitä, että yhdyskuntapalvelusta tulisi tietyllä tavalla kolmas rangaistusmuoto ehdollisen ja ehdottoman rangaistuksen väliin. Minä en millään tavalla katso ed. Halosen — ja ed. Niinistö lienee samalla kannalla, jos oikein muistan, hän itse tietää, millä kannalla oli — ja minun näkemykseni olevan ristiriidassa. Nimittäin ed. Halosen näkemyksen mukaan yhteiskuntapalvelun käyttäminen myös ehdollista rangaistusta koskien vaihtoehtona laajeni automaattisesti, kun se tulisi välimuotona kahden olemassa olevan rangaistusmuodon väliin. On yhdentekevää, laajeneeko se kolmanesta vaihtoehtosta vai tuleeko erityisesti mai-

ninta siitä, että sitä voidaan käyttää ehdollisen rangaistuksen sijasta. Meillä on saman tyyppiset pyrkimykset. Siitä ei tule kiistaa. Minä olin vain tällä kannalla, että se tulisi suoraan sanottua. Taas ed. Halosen esittämän mukaan, joka tuli valiokunnan mietintöön, tämä perustuisi loogiseen ajatteluun ja tulkinnan perusteella voitaisiin käyttää ehdollisen rangaistuksen sijasta.

Nuorilla rikoksentehtäjiä on nimenomaan se ongelma, että silloin kun vankeusrangaistukseen mennään, siitä annetaan ehdollista ehdollisen perään, koska nuorta rikoksentehtäjiä ei voida ilman painavia syitä tuomita kiinteään rangaistukseen eikä tietysti pidäkään. On aivan totta, että nuori ihminen ei vankilassa parane. Se katkeroituu ja paatuu. Mahdollisuudet palata yhteiskuntaan heikkenevät merkittävästi. Siitä on lähdettävä. Mutta on aina valitettu sitä, että ei ole olemassa vaihtoehtoisia rangaistusmuotoja, riittävän lieviä nuoria kohtaan. Siinä pyrkimyksessä tämä on eräs keino, jossa annetaan hallitukselle valiokunnan puolesta, minun näkemykseni mukaan hiukan erilaisena kuin valiokunnan mietintö sellaisenaan, viesti siitä, että järjestelmää voitaisiin tälläkin tavalla käyttää.

Mitä tulee ed. A. Ojalan näkemyksiin vielä tästä menettelystä: ”lyödään kättä päälle ja sovietaan asiat”, niin se on aivan oikein, mutta minä en näe sitä rangaistusmuotona. Tietenkin se on seuraus sekin, kun rikoksen uhri ja rikoksen tekijä menevät vastakkain. Se saattaa olla parempi muoto kuin se, että laitetaan yhdyskuntapalvelun muodossa tekemään työtä. Sehän on paras ratkaisu, jos rikokseen syylistynyt nuori ja rikoksen uhri lyövät kättä, keskustelevat ja sopivat kohtuullisista korvauksista. Se on vielä ehdottomasti parempi kuin yhdyskuntapalvelu, mutta minä en näe sitä sellaisenaan rangaistusmuotona. Oli tai ei, mutta se on erinomaisen hyvä lisä. Mutta kun saadaan vielä yhdyskuntapalvelu ehdollisen rinnalle ja tuomioistuin sitä oikealla tavalla soveltaa, silloin päästään siihen tilanteeseen, että nuorille saadaan vaihtoehtoisia seuraamusmuotoja.

Ed. Kekkoselle: Minähän olen selvästi tämän viiden vuoden aikana eduskunnassa humanisoitunut, suorastaan pehmennyt. Muistatte, kuinka armottoman kova minä olin tänne tullessani, nyt minä olen aivan pehmo. Minä jopa suorastaan seuraan omaa kehitystäni huolestuneena, koska rajansa täytyy olla sillä toisellakin laidalla.

Ed. Niinistö: Herra puhemies! Tämä on hyvin mielenkiintoinen keskustelu siinä mielessä, että ed. Aittoniemi viritti sen aiheesta, jota ei ole olemassakaan. Kävi hyvin ilmi myös hänen äskeisestä puheenvuorostaan, ettei hän oikein itsekään osannut selvittää, miten hänen ehdotuksensa poikkeaa lakivaliokunnan ehdotuksesta. Siihenkin on ymmärrettävä syy, se ei nimittäin oikeastaan kovin merkillisesti siitä alkuunkaan poikkeaa.

Pyysin puheenvuoron sen vuoksi, kun tässä keskustelussa on sivuttu jo kovin monia muitakin asioita, että haluan huomauttaa ensinnäkin ed. Kekkoselle, että ei enää kannattaisi puhua siitä, että Suomessa nuoret ihmiset joutuvat vankilaan. Meillä on sellainen perustuslakivaliokunnan kanta, ettei nuoria tuomittaisi lainkaan ehdottomiin rangaistuksiin.

Kokonaisuutena Suomen rikoslaki nimenomaan niiden rikosten kohdalla, jotka koskevat nuoria ihmisiä useimmiten, on taatusti Euroopan liberaalein ja lievin. Siitä on kuitenkin aiheutunut myös se ongelma, että Suomessa on 400 000 sellaista, jotka vuosittain joutuvat rikoksen kohteeksi. Tämä on ehkä tällä hetkellä jo paljon suurempi ongelma. Sen vuoksi ainakin minä lakivaliokunnassa olin kovin tyytyväinen, että löytyi ehdollisia rangaistuksia ankarampi rangaistusmuoto, joka ei kuitenkaan leimaisi nuorta ”vankilan korkeakouluun”, niin kuin ed. Kekkonen sinänsä oikein totesi. Eli löytyy tällainen yhdyskuntapalvelu, jolla yhteiskunta kuitenkin näyttää, että se paheksuu niiden sääntöjen rikkomista, joita täällä on yhdessä asetettu. Sen takia on huomattavasti loogisempaa, että tämä on nimenomaan itsenäinen rangaistusmuoto kuin sellainen joku merkillinen vaihtoehto, jonka ed. Aittoniemi ilmeisesti olettaa hatusta vedettävän jossakin yhteydessä.

Ed. Arja Ojalalle haluan muistuttaa eräästä keskustelusta, joka täällä käytiin noin vuosi sitten. En muista, oliko hän mukana siinä selvästä naisasialiikkeessä, jossa puhuttiin väkisinmaamisesta avioliitossa. Minäkin erehdyin puhumaan siinä asiassa. Nimittäin erehdyin puhumaan siitä, ettei kannattaisi kaikista rikoksista tehdä virallisen syyttäjän alaisia, ja sain lujasti turpiini kaikissa naistenlehdissä.

Mutta sattuu olemaan niin, että se koko hieno sovitteluaatus, jota ed. Arja Ojala edusti, kaa-tuu saman tien, jos kaikki pahoinpitelyrikokset esimerkiksi olisivat virallisen syyttäjän alaisia. Ei jäisi enää tilaa sovittelulle. Kun en tätä vuosi sitten saanut ymmärrettävällä tavalla ilmeisesti

sanottua, niin toivottavasti se nyt menee perille. Toivon, että ed. Arja Ojala ja monet muutkin silloin kun näistä asioista puhuvat, ottavat myös tämän seikan huomioon, että ei mennä ihan läpi harmaan kiven saman tien, vaan mietitään myös muita mahdollisuuksia. Sovittelumahdollisuutta ei ole, jos rikos on virallisen syyttäjän alainen. Juuri nuorilla henkilöillä on paljon näitä pahoinpitelyjä, jotka oikeastaan ovat keskinäisiä nyrkkitappeluja, jotka olisivat mitä erinomaisimpia sovittavia asioita, ei uudella nyrkkitappelulla, vaan kasvokkain katsomalla toinen toista ja sopimalla jutun. Jos virallinen syyttäjä joutuu virkansa puolesta siihen väliin, hänen pitää pistää molemmat raastupaan tai kihlakunnanoikeuteen, mikä ei välttämättä ole ollenkaan paras variaatio kenenkään asianosaisen kannalta.

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Ed. Tykkyläiselle totean sen, että kun tarkasti lukee esimerkiksi ed. Aittoniemen vastalauseen, niin minun ymmärtääkseni ja sen verran, mitä nyt itse vuodesta 66 miinus se, mitä tässä talossa olen ollut, olen ollut tekemisissä näiden asioiden kanssa, tämä vaihtoehto nimenomaan mietinnön tekstissä, että kiinnitetään huomiota, nimenomaan että hallitus ja oikeusministeriö valmistelisivat, kun tätä systeemiä vakinaistetaan vielä, tämän suuntaisesti, koska ehdollisia rangaistuksia tulee hyvin paljon, ennen kuin tulee ns. kiinteä rangaistus. Tässä tilanteessa nuori henkilö huomaisi, että yhteiskunta huolehtii ja kiinnittää hänen huomiotaan siihen tekoon.

Ed. H a l o n e n : Arvoisa puhemies! Mielestäni on sinänsä hyvä asia, että eduskunta tuntee suurta kiinnostusta seuraamusjärjestelmään. Suomalainen järjestelmähän on kovasti yksioikoinen. Tässä mielessä nyt käsiteltävänä oleva asia merkitsee historiallisesti katsoen hyvää suuntausta.

Toinen asia on se, että rikoslain kokonaisuusdistuksen vasta toinen osa on tulossa meille tämän vuoden aikana. Kolmannessa osassa, joka on vasta aikojen päästä, on tulossa kokonaisuusdistus. Nyt on kyse vain väliaikaisen koikeilulain laajentamisesta sinänsä huomattavasti, mutta vain niiden taloudellisten resurssien puitteissa kuin on mahdollista, kun hallitus ei anna tähän lisää rahaa. Tämä on tehty vielä säästämisellä.

Seuraava askel on tietysti eduskunnassa päättää kokeilukauden päätyttyä, lähdetäänkö koko

maahan viemään tätä hyväksi osoittautunutta systeemiä.

Arvoisa puhemies! Kyllä minun mielestäni saa lukea todella aika tarkkaan ed. Aittoniemen vastalauseetta, jos koettaa löytää siitä jonkun eron. Sen sijaan on huomattavasti ymmärrettävämpää se, että sinänsä poliittisen sanoisinko profiilinsa karskina poliisimiehenä luonut ed. Aittoniemi kai nyt sitten pelkää meitä ymmärrettäväksi osoittautuneita juristeja, kun me olemme hänen kanssaan keskustelleet. Mutta minun mielestäni tässä ei ole mitään kielteistä. Ihmisen kehittymiseenhän me uskomme tässä hallituksen esityksessään.

Ed. A. O j a l a : Arvoisa puhemies! Minä olen todella erittäin iloinen — valitettavasti ed. Aittoniemi ei nyt ole paikalla — ed. Aittoniemen suunnan muutoksesta siinä, että hänestä on tullut näin kovin myönteinen ja pehmo, kuten hän itse sanoo. Me olemme ilmeisesti hänen kanssaan hyvinkin samaa mieltä näistä asioista, miten nuoriin pitää suhtautua ja kuinka nuorille pitää saada todellakin tositilanne eteen. Minusta sovittelutoiminta on ollut siinä mielessä parempi kuin yhdyskuntapalvelu, koska siinä todella joutuvat sekä rikoksen tekijä että rikoksen uhri vastakkain. Näin ollen se on minusta paras mahdollinen tapa.

Mitä ed. Niinistön puheenvuoroon tulee, sovittelee on käytetty myöskin näissä tapauksissa, joista ed. Niinistö mainitsi, eli jos rikos on virallisen syytteen alaisena, niin tuomarit voivat myöskin katsoa tämän sovittelun lieventävänä asianhaarana. Tällä tavalla tuomio, mikä rikoksesta seuraa, on lievempi kuin se olisi ollut ilman sovittelua. Ainakin näin Tampereella on tapahtunut, en tiedä sitten, miten ed. Niinistön — koska päätti hän siellä pudisteli — kotipaikkakunnalla on asianlaita. Suositteaisin tutustumista sovitteluun vähän tarkemmin.

Ed. T y k k y l ä i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Vistbackalle totean, että valiokunta kiinnitti aivan samalla tavalla huomiota kuin ed. Aittoniemikin siihen, että Suomessa ei ole nuorille rikoksentekijöille sopivia seuraamuksia, ja kehottaa tutkimaan mahdollisuuksia muodostaa yhdyskuntapalvelusta tai vastaavasta järjestelmästä itsenäinen, ehdollisen ja ehdottoman rangaistuksen väliin sijoittuva seuraamus. Tämä meidän kannanotomme, minä sanon, on yksi yhteen ed. Aittoniemen kanssa. Mutta tietenkin, kun halutaan tehdä politiikkaa, se voidaan tehdä

esimerkiksi sellaisenkin vastalauseen muodossa, mikä jo on mukana valiokunnan varsinaisessa mietinnössä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Uusi hallituksen esitys

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 19, joka on edustajien nähtävänä eduskunnan kansliassa pääsihteerin huoneessa.

10) Ehdotus laiksi EFTA-valtioiden ja Turkin välillä tehdyn sopimuksen sekä siihen liittyvän Suomen ja Turkin välillä tehdyn maataloustuotteiden kauppaa koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 17
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotukset laeiksi valtion virkamieslain ja valtion tulo- ja menoarviosta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 237/1991 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 3

Puhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovarainvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotus laiksi mittayksiköistä ja mittaamisvälineiden vakaamisesta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 6
Talousvaliokunnan mietintö n:o 5

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Hallituksen esitys n:o 16 laiksi maan ulkomaankaupan ja taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Lai ne: Herra puhemies! Käytin asiasta puheenvuoron viime perjantaina ja silloin ehdotin asian jättämistä pöydälle tämän päivän istuntoon, jotta edustajat voisivat tutustua hallituksen esitykseen. Totesin silloin perjantaina, että kysymys on koko vientikieltosäännösten sisällyttämisestä nyt Suomen lainsäädännön osaksi siten, että säädetään vientikieltolistaa koskevasta valvonnasta. Muistutin siitä, että koko vientikieltolistahan on kylmän sodan aikoja varten luotu ja mielestäni ei ole sellainen, joka nykyiseen aikaan olisi sovelias.

Totesin jo perjantaina, että Suomi on lukuisissa yhteyksissä ilmaissut kannattavansa kansainvälisen kaupan vapauttamista, ja tämän hallitus on ilmaissut mm. eräisiin eduskuntakyselyihin antamissaan vastauksissa, joissa hallitus on myös ilmaissut vastustavansa kaikenlaisia syrjintätoimia. Nyt esillä oleva esitys kuitenkin tarkoittaa käytännössä sitä, että hallitus itse ryhtyy valvomaan vieraiden valtioiden vientikieltolistan toteuttamista Suomessa.

Hallitus on aikaisemmin ilmoittanut, että se on saattanut myös USA:n hallinnon ja viranomaisten tietoon kauppaboikottia ja syrjintää vastustaneet mielipiteensä. Suomi on ilmoittanut, että se tunnustaa vain YK:n turvallisuus-

neuvoston sitovat päätökset vientikiellon soveltamisesta, ja totesin perjantaina, että nyt ei ole sellaisesta kysymys.

Haluan nyt lainata kahta hallituksen aikaisemmin antamaa vastausta, jotka vahvistavat todeksi sen, mistä edellä kerroin. Nimittäin 24 päivänä huhtikuuta 1986 eli siis vajaat kuusi vuotta sitten silloinen ministeri Vennamo hallituksen puolesta ilmoitti mm. näin: "USA:n vientivalvonta on USA:n sisäisen kauppapolitiittisen valvontajärjestelmän toteuttamista, jonka kohteena ovat yritykset. Tässä tapauksessa valvonalla pyritään vaikuttamaan Yhdysvalloista tapahtuvan kaupan suuntautumiseen. Epäsuorasti tämä vaikutus kohdistuu niihin, jotka haluavat olla yhdysvaltalaisen toimittajien kanssa kaupasuhteissa. Suomi on kuten useat muutkin maat tuonut näkökantanaan USA:n viranomaisten tietoon, että Yhdysvaltain noudattama politiikka ei ole sopusoinnussa kaupan esteiden purkamiseen tähtäävien toimenpiteiden kanssa. Totean uudelleen tässä yhteydessä, että tämä on myös Suomen hallituksen virallinen kanta tämäntapaisiin toimenpiteisiin. Me emme pidä niitä siis oikeina." — Näin hallituksen puolesta vajaat kuusi vuotta sitten ilmoitti ministeri Vennamo.

Samaan asiaan hallitus ilmaisi kantansa vuonna 1988 toukokuun 16 päivänä, silloin ministeri Pertti Salolaisen suulla mm. näin: "On syytä todeta tässäkin yhteydessä, että puolueettomana maana Suomi ei osallistu minkään maan yksipuoliseen viennin rajoittamistoimintaan." Edelleen lainaan osan ministeri Salolaisen silloin antamasta vastauksesta: "Suomen viranomaiset seuraavat ja valvovat tätäkin ulkomaankaupan sektoria Suomen lakien ja määräysten mukaisesti." Ministeri Salolaisen silloinen vastaus päättyi seuraavasti: "Edelleen eri kansainvälisissä yhteyksissä tulemme korostamaan vapaan ja esteettömän kaupan merkitystä sekä vientirajoitusten haitallisia vaikutuksia."

Herra puhemies! Katson, että hallituksen nyt esillä oleva esitys on täydellisessä ristiriidassa vajaat kuusi vuotta ja vajaat neljä vuotta sitten hallituksen taholta ilmoitettujen kannanottojen kanssa. Hallitus on perustellut Eta-sopimusta ja EY-jäsenhakemustaan sekä lähes kaikesta kotimaisesta sääntelystä luopumista kaupankäynnin vapaudella ja sen tarpeellisuudella. Mielestäni nyt viitaten mm. kaikkeen siihen, mitä hallitus on EY-asian yhteydessä eduskunnan tietoon kantanaan ilmoittanut, hallitus on epäjohdonmukainen, kun se nyt ehdottamallaan lainsäädännöllä kuitenkin suostuu toimiin, joilla rajoi-

tetaan kansainvälisen kaupan vapautta.

Kysyin perjantaina, en saanut vastausta enkä varmaan saa tänäänkään, onko USA:n tai muiden koko vientikieltolistan takana olevien valtioiden taholta vaadittu Suomen hallitukselta tällaista toimenpidettä, tällaista uskollisuuden valaa, ja liittykö tämä kuitenkin jotenkin EY-asiaan, jonka yhteydessä kysymys on tullimuurin rakentamisesta EY-yhteisön ulkopuolisia maita vastaan. Jos näin on, se olisi tullut kertoa, ei hyväksyä, ainakin se olisi tullut kertoa. Mielestäni olisi ollut täysin paikallaan, että Suomen hallitus olisi toistanut juuri sen kaltaisen kannan, jonka hallitus on omaksunut, niin kuin äsken kerroin vastauksista kuusi ja neljä vuotta sitten, eduskunnalle antamissaan vastauksissa.

Voidaan myös perustellusti kysyä, miksi hallitus on koko vientikieltolistan noudattamista ja valvontaa koskevat säännökset sijoittamassa nyt mielestäni kokonaan toisenlaisiin tarkoituksiin säädetyn lain sisälle. Nimittäin laki, jonka osaksi hallituksen esitys nyt aiotaan liittää, kuuluu Eec-suojalakien ryhmään, niin ainakin muistan. Lain, johon tämä nyt yhdistetään, 2 §:n mukaan lain tarkoituksena on eräiden maatalous- ja kalastustuotteiden sekä mm. kiinteiden ja nestemäisten polttoaineiden tuonnin säännösteleminen tuotantomme turvaamiseksi ja Neuvostoliiton kanssa käytävän kaupan toteuttamiseksi. Näinhän laissa sanotaan. Siinä puhutaan maksubasevaikeuksista tai sellaisten uhasta, taloudellisen toiminnan häiriötilasta tai siihen liittyvistä vaikeuksista jne. En ainakaan tässä vaiheessa jaksa ymmärtää, miten koko vientikieltolista liittyy sen lain perusteluihin, jonka osaksi tämä laki nyt liitetään.

Hallitus on aikaisemmin mm. ministeri Salolaisen suulla ilmoittanut, ettei ole ollut Suomelle erityistä haittaa näistä Cocom-säännöksistä. Itse tiedän, että esimerkiksi Strömberg Oy:n taholta aikoinaan kiinnitettiin jopa hallituksen huomiota siihen, että Cocom-säännökset haittasivat nimenomaan esimerkiksi Strömbergin sähköveturialan yhteistyötä silloin Neuvostoliiton kanssa.

Olen siis sitä mieltä, että Suomen tulee ulkomaankaupassa korostaa juuri niitä periaatteita, jotka hallitus aikaisemmin on ilmoittanut, vaatia kaiken syrjinnän poistamista ja kaikkien sellaisten aseiden historian roskattynnyriin sijoittamista, jotka kuuluvat kylmän sodan aikaan ja kaupankäyntiä rajoittavat. Totesin jo perjantaina, että minusta Suomen hallitukselle olisi kunnia, jos se uskaltaisi kertoa mielipiteensä esimerkiksi siitä, että USA:n tulisi lopettaa sellai-

nen kauppasaarto, jota se pientä naapurimaataan Kuubaa vastaan on kohdistanut jo vuosikymmenien ajan.

Olen siis edelleen sitä mieltä, että nyt esitetyn lain säätämiseksi ei ole mitään perusteita. Sitä paitsi julkisuudessa on aivan hiljattain esiintynyt sellainen tieto, että Cocom-maiden piirissä harkitaan vientikieltosäännöksestä luopumista. Jos eri maissa meneteltäisiin niin kuin Suomen hallitus nyt ehdottaa, sehän vain vahvistaa sellaisen listan olemassaolon jatkumista.

Lopuksi totean, että hallituksen esityksessä puhutaan säätämisyjärjestyksestä. Todetaan, että esillä oleva lakiehdotus on säädettävä 67 §:n järjestyksessä, koska ehdotus mahdollistaa sen, että asetuksella voitaisiin säännellä hallitusmuodon 6 §:ssä turvattuun kansalaisten omaisuuden suojaan liittyviä kysymyksiä. Sillä tutustumisella, jonka olen ehtinyt tähän nyt suorittaa, en oikein ole päässyt perille, mistä tässä mahtaisi olla kysymys. Kun luulen, että eduskunnan on syytä tietää, toivon, että talousvaliokunta, johon asia nyt lähetetään, harkitsisi myös sitä mahdollisuutta, että se pyytäisi perustuslakivaliokunnan lausunnon juuri äsken lukemani johdosta.

Ed. H a l o n e n : Arvoisa puhemies! Minä myös toivon, että talousvaliokunta mahdollisim-

man monipuolisesti asian käsittelisi. Mielestäni sekä nyt esillä olevassa asiassa että jo ensimmäisessä käsittelyssä olleessa 10) asiakohdassa, joka koski Turkin kanssa tehtävää sopimusta, on molemmissa selvästi sellaisia aineksia, joiden kuvittelisi liittyvän vähän laajemmaltikin kaupapolitiikkaan. Tämän vuoksi lausun ääneen ihmetykseni siitä, että eduskunnan ulkoasiainvaliokunta, joka nyt katsoo olevansa jonkin näköinen eduskunnan EY-asiantuntija, on molemmissa tapauksissa vain sivustakatsoja.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 12.30.

Täysistunto lopetetaan kello 12.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

